

Fylkesmannen
i Oslo og Akershus

Barnehage- og utdanningsavdelingen

TILSYNSRAPPORT

Skolens arbeid med
elevenes utbytte av opplæringen

Oslo kommune
Abildsø skole

13. desember 2018

Innhold

Sammendrag	3
1. Innledning	5
2. Om tilsynet med Oslo kommune – Abildsø skole	6
2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler	6
2.2 Tema for tilsynet.....	6
2.3 Om gjennomføringen av tilsynet	6
2.3.1 RefLex, dokumentasjon, intervjuer og elevmapper	7
2.3.2 Spørreundersøkelse	7
3. Skolens arbeid med opplæringen i fag	9
4. Undervisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte	22
5. Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning	31
6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring	35
7. Frist for retting av brudd på regelverket	38
8. Skoleeiers frist til å rette	40
Vedlegg: Resultater spørreundersøkelsen	41
Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget	44

Sammendrag

Fylkesmannen åpnet 31. august 2018 felles nasjonalt tilsyn med skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen i Oslo kommune. Undersøkelsene har vært på skolenivå ved Abildsø skole.

Tema og formål

Tilsynet er en del av felles nasjonalt tilsyn 2018-2021. Det overordnede formålet er skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og består av følgende tema:

- skolens arbeid med opplæringen i fag
- undervisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte
- undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning
- vurdering av behov for særskilt språkopplæring

Gjennomføring

Fylkesmannen gjennomførte stedlig tilsyn ved Abildsø skole 25. oktober 2018. Våre vurderinger og konklusjoner i denne rapporten er basert på skriftlig dokumentasjon og intervjuer, herunder rektors og utvalgte læreres egenvurderinger som vi ba om i tilsynsvarselet. Vi har også gjennomført en spørreundersøkelse blant elevene på skolen, se kapittel 2.3.2. Vi har i tillegg gjennomgått seks tilfeldig valgte elevmapper.

Forhåndsvarsel er sendt Oslo kommune i brev av 23. november 2018. Abildsø skole mottok sin foreløpige tilsynsrapport i brev samme dato. Fylkesmannen avholdt slutt møte på skolen 3. desember 2018.

Avdekkede lovbrudd ved Abildsø skole

Fylkesmannen har i dette tilsynet vurdert totalt 27 rettslige krav. Vi har i kapitlene 3, 4, og 6 konstatert lovbrudd. Følgende pålegg kan bli aktuelle å vedta etter rettefristen:

Skolens arbeid med opplæring i fag, jf. kapittel 3

Oslo kommune må se til at:

- a. rektor sikrer at undervisningspersonalet ivaretar elevenes rett til å kjenne til hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse
- b. innholdet i IOP-en samsvarer med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen, herunder når det er gjort avvik fra LK06
- c. IOP-en har egne mål for opplæringen når elevens opplæring skal avvike fra ordinære læreplaner

Undervisvurdering for å øke elevens læringsutbytte, jf. kapittel 4

Oslo kommune må se til at:

- d. elevene involveres i vurderingen av eget læringsarbeid
- e. elevene fra og med 8. årstrinn får halvårsvurdering midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet
- f. skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevens kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin

Vurdering av behov for særskilt språkopplæring, jf. kapittel 6

Oslo kommune må se til at:

- g. skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at det blir vurdert om eleven har behov for morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring

Status på rapporten og veien videre

I denne tilsynsrapporten er det fastsatt frist for retting av lovbrudd som er avdekket under tilsynet. Fristen er 1. mars 2019. Dersom lovbrudd ikke er rettet innen fristen, vil Fylkesmannen i Oslo og Akershus vedta pålegg om retting med hjemmel i kommuneloven § 60 d. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

Fylkesmannen gjør oppmerksom på at våre konklusjoner bygger på det konkrete kildematerialet som foreligger, og vi tar utgangspunkt i status på det tidspunktet tilsynsrapporten er datert.

Tilsynsrapporten er avgrenset til tilsynstemaet og er ikke noen uttømmende tilstandsvurdering av skolens og kommunens øvrige virksomhet.

1. Innledning

Fylkesmannen åpnet 31. august 2018 felles nasjonalt tilsyn med skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen i Oslo kommune. Undersøkelsene har vært på skolenivå ved Abildsø skole.

Januar 2018 startet en ny periode med felles nasjonalt tilsyn (FNT) på opplæringsområdet i Norge, etter instruks fra Utdanningsdirektoratet. Tilsynet omfatter offentlige og frittstående skoler og strekker seg over fire år.

Det er Oslo kommune som skoleeier som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Skoleeier er derfor adressat for denne tilsynsrapporten. Oslo kommune kommenterte den foreløpige tilsynsrapporten jf. forvaltningsloven § 16 4. desember 2018. Frist for tilbakemelding var 6. desember 2018.

I denne tilsynsrapporten er det fastsatt frist for retting av lovbrudd som er avdekket under tilsynet. Fristen er 1. mars 2019. Dersom lovbrudd ikke er rettet innen fristen, kan Fylkesmannen i Oslo og Akershus vedta pålegg om retting med hjemmel i kommuneloven § 60 d. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

2. Om tilsynet med Oslo kommune – Abildsø skole

Abildsø skole ligger i bydel Østensjø i Oslo kommune. Skolen har skoleåret 2018/2019 til sammen 548 elever på 1. til 10. trinn. Skolen har som en del av skolen en byomfattende spesialklasse for psykisk og multifunksjonshemmede elever.

Per i dag har skolen en fungerende rektor og en nyansatt assisterende rektor. Skolen har hatt rektorskifte fem ganger de siste syv årene. Mellomledelsen har også vært byttet ut, og det har vært stor utskifting i lærerpersonalet.

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap. 10 A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovligheitsilsyn jf. kommuneloven § 60 b. Fylkesmannens tilsyn med offentlige skoler er myndighetsutøvelse og skjer i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som lovbrudd, uavhengig av om det er opplæringsloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

2.2 Tema for tilsynet

Temaet for tilsynet er rettet mot skolens kjernevirksomhet; skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen. Det overordnede formålet med tilsynet er å bidra til at alle elever får et godt utbytte av opplæringen. Hovedpunkter i tilsynet er:

- skolens arbeid med opplæringen i fag
- undervisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte
- undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning
- vurdering av behov for særskilt språkopplæring

Tilsynet skal bidra til at kommunen som skoleeier sørger for at elevene:

- får kjennskap til og opplæring i målene som gjelder for opplæringen
- får tilbakemeldinger og involveres i eget læringsarbeid for å øke sitt utbytte av opplæringen
- får vurdert kontinuerlig hvilket utbytte de har av opplæringen
- blir fulgt opp og får nødvendig tilrettelegging når utbytte av opplæringen ikke er tilfredsstillende

I tilsynet vurderer vi om elevene får dette på Abildsø skole. Manglende etterlevelse av regelverket kan medføre at elevene ikke får realisert sine muligheter eller får lite utbytte av opplæringen.

2.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Oslo kommune som skoleeier ble bedt om å legge frem dokumentasjon for Fylkesmannen med hjemmel i kommuneloven § 60 c. Tilsynet har til nå inneholdt følgende aktiviteter:

- åpningsmøte 24. september 2018
- innhenting av dokumentasjon fra Abildsø skole
- intervjuer 25. oktober 2018
- sluttmøte 3. desember 2018

- Oslo kommunes tilbakemelding på forhåndsvarsel og foreløpig rapport i brev 4. desember 2018

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon og intervjuer, se vedlegg til slutt i rapporten.

2.3.1 RefLex, dokumentasjon, intervjuer og elevmapper

Utdanningsdirektoratets nettbaserte system for egenvurdering, RefLex, er i dette tilsynet benyttet som informasjonsgrunnlag. RefLex er utfyllt av skolens ledelse og utvalgte lærergrupper. Egenvurderingene gir informasjon til Fylkesmannen om tilstanden på tilsynsområdet. I tillegg har RefLex til hensikt å sette i gang prosesser på skolen og i kommunen knyttet til arbeidet med skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen.

I RefLex viser skolens ledelse og lærere til skriftlig dokumentasjon som skal underbygge svarene, se vedlegg til slutt i rapporten. Denne dokumentasjonen er gjennomgått av Fylkesmannen. RefLex ble besvart av skolens ledelse og av lærere i fagene kunst og håndverk, matematikk og KRLE.

Fylkesmannen gjennomførte intervjuer med skolens ledelse og utvalgte lærere. Vi har i tillegg gjennomgått seks tilfeldig valgte elevmapper.

2.3.2 Spørreundersøkelse

I et tilsyn med stor vekt på organisering av opplæringen og underveisvurdering er det viktig å få med erfaringene fra elever. Fylkesmannen i Oslo og Akershus valgte i dette tilsynet derfor å gjennomføre en spørreundersøkelse blant elever ved Abildsø skole. På denne måten blir «stemmene» fra langt flere elever hørt enn gjennom intervjuer med elever, som er en alternativ metode.

Fylkesmannen ser det som viktig og har god erfaring med bruk av elevenes svar i tidligere tilsyn, fra skoler i andre kommuner. Ved å inkludere mange klasser/elevgrupper på flere årstrinn mener vi dette er en god måte å la elevene bli hørt på i tilsynssammenheng, jf. FNs barnekonvensjon artikkel 12 nr. 1.

Fylkesmannen benyttet et elektronisk spørreskjema med åtte spørsmål, hvor elever skulle krysse av for ja eller nei. Resultatene av spørreundersøkelsen er vedlagt.

For å sikre best mulig representativitet ba Fylkesmannen om at Abildsø skole delte ut spørreskjemaet til hele klasser. De tre fagene kunst og håndverk, matematikk og KRLE ble fordelt på klassene. Det er de samme tre fagene som rektor og lærere svarte på i RefLex.

Fylkesmannen presiserte at å svare på spørreundersøkelsen var frivillig. Vi valgte 6., 7., 9. og 10. trinn med til sammen 236 elever, og vi fikk tilbake svar fra 207. Dette tilsvarer en svarprosent på hele 88, som er svært høyt i en frivillig undersøkelse. Fylkesmannen vil benytte anledningen til å takke elever for deltakelse i undersøkelsen. Vi vil også takke ledelse og lærere ved Abildsø skole for bistand i gjennomføringen.

Fylkesmannen har brukt elevsvarene som et viktig grunnlag i vår vurdering av om skolen følger de aktuelle bestemmelsene som spørreundersøkelsen omhandler. Vi har sendt resultater for de tre fagene enkeltvis til Oslo kommune og Abildsø skole.

2.4 Lesehjelp til tilsynsrapporten

Rapporten har ett kapittel for hvert hovedområde for tilsynet:

- Kapittel 3: om skolens arbeid med opplæringen i fag
- Kapittel 4: om undervisvurdering for å øke elevenes utbytte av opplæringen
- Kapittel 5: om undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning
- Kapittel 6: om vurdering av behov for særskilt språkopplæring

Kapitlene 3-6 er delt inn på følgende måte:

- Rettslig krav
- Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger
- Fylkesmannens konklusjon

De rettslige kravene er nummerert på samme måte som i RefLex. Når enkelte nummer er «hoppet over», er det fordi RefLex har enkelte inngangsspørsmål som innledning til et nytt tema.

Der Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, fremkommer dette som korreksjonspunkt. I rapportens sammendrag og kapittel 7 «*Frist for retting av brudd på regelverket*» er det en oppsummering av alle korreksjonspunkt i tilsynsrapporten.

Fylkesmannen har benyttet enkelte forkortelser i denne foreløpige tilsynsrapporten:

- LK06: Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06)
- IOP: individuell opplæringsplan
- RefLex: Utdanningsdirektoratets nettbaserte system for egenvurdering
- VFL: vurdering for læring
- PPT: pedagogisk-psykologisk tjeneste, også omtalt som PP-tjenesten
- ITL: Its learning – et digitalt verktøy brukt i kommunikasjon mellom skole og hjem
- SNO: særskilt norskopplæring
- Sharepoint: Et programvareverktøy med delingsmuligheter

3. Skolens arbeid med opplæringen i fag

Rettslig krav 1.2

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget.

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. Det betyr at opplæringen skal ha et innhold som bygger på kompetansemålene i læreplanen og bidrar til at disse blir nådd. Rektor må organisere skolen slik at dette blir ivaretatt, jf. opplæringsloven § 2-3.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Lærerne svarer i RefLex at ledelsen sikrer at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemålene gjennom blant annet oppfølging av årsplaner, lokal læreplan, fagrapporter, periodeplaner og ukeplaner. De skriver at ledelsen gir føringer med frister for når årsplaner skal være ferdig, ledelsen setter også av tid i planleggingsuken til arbeidet. Dokumentasjon som er sendt inn, er eksempler på nevnte planer i fagene kunst og håndverk, norsk, tysk og matematikk. Fylkesmannen ser at kompetansemål er en del av innholdet i alle vedlagte dokumenter.

Rektor svarer i RefLex at den strategiske planen er overordnet, og at skolen har jobbet systematisk med systemer og rutiner. Rektor skriver videre at han har tilgang til planer, hvor målene fremkommer, i de elektroniske systemene.

Rektor har sendt inn ulike eksempler som dokumentasjon. Blant annet har han sendt inn et dokument som heter *Veiledende læringsmål norsk 3-4 årstrinn*. I dette dokumentet finner vi at kompetansemål for 4. årstrinn i norsk er beskrevet. Sammen med disse målene har skolen beskrevet egne, veiledende mål for 3. årstrinn i faget. Videre er det sendt inn en periodeplan for norsk på 3. årstrinn. Her er de veiledende læringsmålene hentet ut og plassert i en plan for ukene 34 – 38 for høsten 2018.

Rektor viser til at *Strategisk plan 2018* er overordnet. Denne inneholder, slik Fylkesmannen ser det, ikke eksplisitte henvisninger til kompetansemålene i LK06. Det vises til de grunnleggende ferdighetene elevene skal ha, og hvilke tiltak skolen skal sette inn, samt indikatorer for måloppnåelse.

Rektor har lagt ved to dokumenter som sier noe om hvordan planarbeidet har fått fokus ved starten av skoleåret: *Huskeliste ved skolestart 2018* og *Program planleggingsdager*. Her finner Fylkesmannen blant annet at det står at: «Oppdaterte halvårsplaner/periodeplaner skal være ferdig i løpet av planleggingsdagen». Programmet fra planleggingsdagene bekrefter også lærernes svar om at ledelsen sikrer at det er satt av tid til arbeidet med planene.

I intervju opplyser lærerne at de lager årsplaner, men nytt av året er at det også skal lages periodeplaner i fag. For tiden utarbeides det en mal for hvordan periodeplanen skal være utformet, men mål fra LK06 skal være en del av planene. Periodeplaner gir mer rom for konkretisering av målene. Lærerne uttrykker at dette utviklingsarbeidet er en forbedring av planarbeidet fra tidligere år. Lærerne sier videre at i utformingen av årsplanene skal de veiledende planene brukes. Lærerne svarer også at ledelsen har innsyn i periodeplanleggingen da planene ligger tilgjengelig i Sharepoint. På grunn av tilgangen kan ledelsen kontrollere og følge opp, og lærerne gir eksempler på at de har fått tilbakemelding fra ledelsen på innlevert plan.

Ledelsen bekrefter at lærerne har fått satt av tid på starten av skoleåret til planarbeid, og at det gis frister for når planene skal være lagt inn i Sharepoint. Ledelsen sier at de påpeker dersom planene ikke er lagt inn. De forteller videre at ikke alle planene blir kvalitetssikret, men at det er den enkelte avdelingsleder som har ansvar for å vurdere disse. Basisfagene har blitt prioritert, men kvalitetssikring er noe ledelsen ønsker å bli bedre på.

Ledelsen forteller videre om skolens bruk av digitale verktøy, Sharepoint og ITL. Disse brukes som verktøy for deling av informasjon. I starten av november vil skolen få ekstern hjelp. Dette slik at ledelsen sammen med hele det pedagogiske personalet, skal få til bedre bruk av verktøyene. Ønsket er å få til et mer gjennomsluttelig system, hvor det blant annet blir lettere å hente opp igjen tidligere planer.

Det er Fylkesmannens inntrykk at det er gjensidig tillit mellom ledelsen og lærerne i arbeidet med læreplanenes innhold. Videre er vår vurdering at Abildsø skole gjennom tilsendt dokumentasjon, svarene i RefLex og opplysninger gitt i intervjuene, har vist til at opplæringen har et innhold som bygger på kompetansemålene i læreplanen. Fylkesmannen mener på denne bakgrunn at rektor sikrer at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemål i det enkelte fag.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

Rettslige krav 1.3

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæringen.

Underveivurdering skal brukes som et redskap i læreprosessen og bidra til å forbedre opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-2. Eleven skal kjenne til hva som er målene for opplæringen, og hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene må kjenne til kompetansemålene i læreplanene for fagene, og at de er grunnlaget for vurderingen av elevens kompetanse. De skal også kjenne til hva læreren vektlegger når læreren vurderer et arbeid. Fra og med 8. trinn skal elevene kjenne til hva som skal til for å oppnå de ulike karakterene. Rektor må organisere skolen for å sikre at undervisningspersonalet formidler dette til elevene.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Rektor viser i RefLex til at dette sikres gjennom formelle møteorganer og gjennom elektroniske møtepunkter. Der rektor ikke møter personlig, vil sikringen gjøres i møter med øvrig ledelse, teammøter, møter med sosiallærer og så videre. Dokumenter som rektor viser til er ukeplan, fagsamtaler i samfunnsfag, temaplan i samfunnsfag og et prosjekt i faget kunst og håndverk. Fylkesmannen finner at kompetansemål og/eller læringsmål er en del av innholdet i dokumentene.

Lærerne viser også til ulike dokumenter hvor informasjon om mål formidles elevene: *Buddhismen prøve 7a, Prøve tilpasset, Papptallerkenvev PP og Ukeoversikt 39 – Matte 3. trinn*, blant annet. Videre skriver de i RefLex at utarbeidelse av årsplaner, periodeplaner, temaplaner, ukeoversikter og ukeplaner sikrer elevenes rett til å kjenne til mål for opplæringen.

Lærerne skriver videre at det er forventet fra ledelsens side at de formidler mål for timen til elevene, og at elevenes rett til å kjenne til mål for opplæringen ivaretas. De skriver videre at personalet ikke lenger har en felles forståelse for denne rutinen.

Ledelsen innleder intervjuet med å informere om at skolen har vært en besøksskole for VFL, dette til og med skoleåret 2014/2015. Det har etter dette vært en del utskifting av personalet, både på ledersiden og blant lærerne, og den felles kulturen som var i personalet er noe endret. Fylkesmannen forstår det slik at dette samsvarer med det lærerne skriver i RefLex om ikke lenger å ha en felles forståelse.

I intervjuene ble det vist til en rutineperm som alle lærerne har tilgang til, og som for eksempel nytilsatte lærere blir gjort kjent med. Flere av de vi intervjuet, forteller at det i rutinepermen fremkommer ulike standarder som skal gjelde for Abildsø skole. Ledelsen omtalte en av standardene skolen har og kalte den for *Den gode time*. I svarene under del 3 av RefLex er det lagt ved *Infomappe 2018-2019*. I dette dokumentet fremkommer standarder for hva skolen anser er god undervisning på Abildsø skole, standarder for at lærer og elev skal ha fokus på mål, og råd om hvordan det kan gjennomføres.

Målene for opplæringen oppgis både i planer og i timer. Dette skrev lærergruppene i RefLex, og det ble igjen bekreftet av lærerne i intervju. Både ledelsen og lærerne bekrefter at ledelsen skolevandrer, og at de gjennom denne praksisen kan observere at skolens standard/rutiner følges opp av lærerne.

Etter Fylkesmannens vurdering arbeider Abildsø skole systematisk med planarbeid. Tilsendt dokumentasjon i RefLex, *Infomappe 2018-2019*, svarene i RefLex og svar vi fikk i intervjuer viser etter vår mening at målene blir formidlet til elevene. Det at totalt 81 % av elevene svarer Ja på dette spørsmålet i spørreundersøkelsen, forsterker dette inntrykket. Det er derfor Fylkesmannens vurdering at rektor sikrer at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæringen.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

Rettslige krav 1.4

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse.

Underveisvurdering skal brukes som et redskap i læreprosessen og bidra til å forbedre opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-2. Eleven skal kjenne til hva som er målene for opplæringen, og hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene må kjenne til kompetansemålene i læreplanene for fagene, og at de er grunnlaget for vurderingen av elevens kompetanse. De skal også kjenne til hva læreren vektlegger når læreren vurderer et arbeid. Fra og med 8. trinn skal elevene kjenne til hva som skal til for å oppnå de ulike karakterene. Rektor må organisere skolen for å sikre at undervisningspersonalet formidler dette til elevene.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Rektor svarer i RefLex at ledelsen har tilgang til dokumenter via elektroniske systemer og elevmapper, i tillegg er det møter. Rektor skriver at de gir klare føringer for når for eksempel halvårsvurderinger skal publiseres, hva som er innholdet, og at det følges opp gjennom

utviklingssamtaler. Dokumenter som er vedlagt er eksempler på halvårsvurdering, og eksempler på periodeplaner og lignende fra fagene samfunnsfag og kunst og håndverk.

Lærerne svarer i RefLex at de gir kriterier både muntlig og skriftlig. De skriver at Abildsø skole har vært en VFL-skole, og vurdering for læring har derfor en sentral plass hos de fleste lærerne. Det finnes systemer, men forståelsen for vurdering i ulike fag og på ulike trinn kan formaliseres bedre. Lærerne uttrykker at både de og ledelsen har sett et behov for å få systemer på plass igjen. Lærerne vedlegger temaplaner og prosjektbeskrivelser i fagene. Det legges også ved vurderingskriterier for muntlig eksamen i naturfag.

Som vist til i forrige rettslige krav informerer skolens ledelse Fylkesmannen i intervju om at Abildsø skole har vært en besøksskole for VFL. Å få til en felles *Vurdering for læring-kultur* er noe ledelsen ønsker å bruke mer tid på.

Fylkesmannen har mottatt flere dokumenter som viser til hvordan lærerne formidler vurderingskriterier til elevene, og ikke bare som svar til dette spørsmålet i RefLex. Innsendte eksempler og svar i intervjuene viser at lærerne ivaretar elevenes rett til å kjenne til hva som blir vektlagt i vurderingen av deres kompetanse.

Å sikre betyr både å gi føringer og ha oppfølging. Det er imidlertid uklart for Fylkesmannens om arbeidet som lærerne gjør kommer på bakgrunn av at rektor sikrer dette, eller om det kommer av en innarbeidet praksis som lærerpersonalet innehar.

Skriftlig halvårsvurdering på 7. trinn er gitt som eksempel fra rektor på at det sikres at undervisningspersonalet ivaretar elevenes rett til å kjenne til hva som blir vektlagt i vurderingen. Vår forståelse er at skriftlig halvårsvurdering på barnetrinnet er en avsluttet rutine. Vurderingen inneholder for øvrig en beskrivelse av elevens kompetanse, og råd for videre utvikling. Det er derimot ikke en beskrivelse av hva som vektlegges i vurderingen. I intervjuene fremkommer det også at *Den gode timen*, som er omtalt under rettslig krav 1.3 og som brukes som en standard for undervisning ved Abildsø skole, for det meste omhandler målene. Videre svarer ledelsen at egenvurdering, som kan være et ledd i arbeidet med elevenes rett til å kjenne til hva som er vektlagt i vurderingen, ikke er satt i system. Ledelsen uttrykker også at retten elevene har, og hvordan den følges opp, kan variere fra fag til fag, og også fra lærer til lærer.

Etter Fylkesmannens vurdering har Abildsø skole ikke sannsynliggjort at rektor i tilstrekkelig grad organiserer skolen for å sikre at undervisningspersonalet formidler, ikke bare kompetansemålene i læreplanene, men også grunnlaget for vurderingen til elevene.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er ikke oppfylt.

Rettslige krav 1.5 og 1.6

Rektor skal sikre at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet/ i faget og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter LK06, jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. For de fleste fag i grunnskolen og for noen fag i videregående skole er kompetansemålene satt pr. hovedtrinn eller etter flere års opplæring. I slike tilfeller må rektor sikre at elevene får opplæring i alle kompetansemålene i faget/på hovedtrinnet/i faget gjennom opplæringsløpet.

En elev som får spesialundervisning, kan ha unntak fra kompetansemålene i de ordinære læreplanene, jf. opplæringsloven § 5-5. Gjeldende opplæringsmål for eleven skal fremgå av en individuell opplæringsplan (IOP). Skolen må sikre at elevens opplæring dekker de individuelle opplæringsmålene.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Kompetansemålene i fag

Rektor svarer i RefLex ved å vise til fire eksempler som skal beskrive hvordan han sikrer at opplæringen samlet dekker kompetansemålene på hovedtrinn. Vedleggene som rektor har lagt ved, er *Årsplan KRLE 7. trinn*, *Årsplan i matematikk 7. trinn 2018-2019*, *Veiledende læringsmål norsk 3-4 årstrinn mai 2017* og *Fagrapport KRLE 2018 10c*.

Lærerne viser i RefLex til at rektor sikrer dette ved at det utarbeides årsplaner hver høst. De viser videre til periodeplaner, ukeplaner og fagrappporter. Årsplaner ligger tilgjengelig på Sharepoint og arkiveres, og fagrappporter leveres til ledelsen for kontroll, skriver de.

Når Abildsø skole bruker ulike planer, ønsker Fylkesmannen å få svar på hvordan rektor sikrer at alle kompetansemålene i fagene blir gjennomgått. På vårt direkte spørsmål om dette svarer lærerne i intervju at det er gitt føringer fra ledelsen på å sjekke ut forrige års planer for å sikre kontinuitet. Lærerne sier at de vet at undervisningen skal dekke alle kompetansemålene, og dersom en lærer overtar en klasse er tidligere planer tilgjengelige. Lærer kan også sjekke ut om kompetansemålene er gjennomgått gjennom ulike tester, for deretter eventuelt å legge om planene. For de eldste elevene jobbes det i fagteam. Lærerne forteller videre at teamene sikrer at fagplanene inneholder alle kompetansemål i faget i løpet av en treårsperiode. I tillegg skriver de fagrapport etter 10. trinn. Å ha et fagsamarbeid på tvers av trinn sikrer at nytilsatte er kjent med forventningene.

Ledelsen svarer på samme direkte spørsmål at de skolevandrere. De viser videre til møtearenaer og til veiledning av enkeltlærere.

Fylkesmannen har av dokumentasjonen sett at skolen har utarbeidet veiledende læringsmål for flere fag. I disse planene sikres det at kompetansemål, selv om de er beskrevet til å gjelde etter 4., 7. eller 10. trinn, også har beskrevet mål for de tidligere trinnene på hovedtrinnet. Ut ifra disse dokumentene, svarene i RefLex og opplysninger gitt i intervju, er det Fylkesmannens vurdering at rektor i tilstrekkelig grad sikrer at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene i faget.

Individuelle opplæringsmål i IOP

Rektor viser til IOP-ene som Fylkesmannen allerede har innhentet. Rektor skriver videre at ledelsen har tilgang til alle elevmapper og øvrig digitale verktøy/lagringsplasser. Det er rutiner for å avholde jevnlig møter mellom mellomledere og lærerne, og mellom mellomlederne, sosiallærer og rektor. Ett av dokumentene som er vedlagt, er *Rollebeskrivelse for sosiallærer S-klassen*. Her finner vi at en av oppgavene er å ha «oversikt over, veiledning, oppfølging og kvalitetssikring av IOP og årsvurderinger». Rektor har også lagt ved *Årshjul for oppfølging av spesialundervisning etter oppl. § 5-1 med ansvarsfordeling*. Her beskrives det når IOP del 1 og 2 (se Rettslig krav 1.9) skal utarbeides, og hvem som har ansvar for dette.

Lærerne svarer i RefLex at dette sikres gjennom oppfølgingen ledelsen har av aktuelle lærere, rådgiver og sosiallærer. De viser også til samarbeid med PPT. Kontaktlærer og ressurslærer utarbeider periodeplaner som skal dekke opplæringsmålene for elever med IOP. Alle

nødvendige dokumenter ligger i Sharepoint, og rektor får gjennom dette verktøyet beskjed om endringer som gjøres i IOP.

I intervju opplyser rektor at han blir elektronisk varslet dersom det gjøres endringer i en elevs IOP, og at det er rådgiver/sosiallærer som har ansvaret for å følge opp/kvalitetssikre og bistå med veiledning av IOP-ene. Det kontinuerlige arbeidet med å skrive IOP del 2 er det kontaktlærer som har ansvaret for.

Ansvarsfordelingen som beskrives av ledelsen, bekreftes av lærerne i intervju. På direkte spørsmål fra oss om ledelsen er «på», og dermed sikrer at elevens opplæring dekker de individuelle opplæringsmålene, nikker de spurte bekreftende. Dette understrekes igjen av at de forteller at ledelsen er inne og observerer, deltar i møter og er tilgjengelig dersom det oppstår vanskelige saker. Lærerne forteller at ledelsen følger med. Blant annet gjennom interne møter, og hvordan det jobbes med disse elevene og progresjonene de har. Leder for s-gruppa har også undervisningstimer på avdelingen.

Grunnlaget for innholdet i opplæringen til elever med vedtak om spesialundervisning er de målene som fremgår av elevens IOP. Fylkesmannen har lest tolv IOP-er og fem årsrapporter for elever som inneværende skoleår går på 6., 7., 9. og 10. trinn. Som vi vil komme tilbake til under rettslig krav 1.9 har skolen valgt, i samråd med PPT, å utarbeide IOP del 1 og IOP del 2. I IOP del 2 finner vi at det er beskrevet perioden målene skal jobbes med, videre er det skissert individuelle læringsmål. I tilknytning til IOP-målene skriver skolen hvilke arbeidsmetoder som skal benyttes, og hvordan undervisningen skal organiseres og vurderes. Det er derfor vår vurdering at opplæringen har dekket de målene som er fastsatt i elevens IOP.

På denne bakgrunn vurderer Fylkesmannen det slik at rektor sikrer at opplæringen samlet dekker de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Fylkesmannens konklusjon

De rettslige kravene er oppfylt.

Rettslig krav 1.8

Skolen skal hvert år utarbeide IOP for alle elever som har vedtak om spesialundervisning.

Skolen skal utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) for alle elever som får spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-5. Det må fremgå av IOP-en hvilket tidsintervall den gjelder for.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Både rektor og lærere svarer ja på spørsmålet i RefLex om at skolen utarbeider IOP hvert år for elever som har vedtak om spesialundervisning.

Skolen har oppgitt at de på tidspunktet for tilsynet hadde 40 elever med vedtak om spesialundervisning. 19 av disse elevene gikk i spesialgrupper, mens 21 elever gikk i ordinære klasser. Fylkesmannen har i dette tilsynet lest et tilfeldig utvalg av elevmapper med saker om spesialundervisning. For dette rettslige kravet har vi gjennomgått totalt seks elevmapper. To av mappene omhandler elever som går i spesialgruppen. De fire andre omhandler elever i ordinære klasser. De seks mappene ligger til grunn for våre undersøkelser og vurderinger under rettslige krav 1.6 – 1.11 og 2.12.

Vi har lest elevmappene til to elever på 10. trinn, en på 9. trinn, to på 7. trinn og en elev på 6. trinn. For samtlige elever er det utarbeidet IOP. Samtlige IOP-er viser at tidsintervallet er ett skoleår.

På bakgrunn av vår gjennomgang av elevmapper og rektors svar i RefLex fastslår Fylkesmannen at Abildsø skole utarbeider IOP hvert år for alle elever som har vedtak om spesialundervisning. Tidsintervallet fremgår av IOP-en.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

Rettslig krav 1.9

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen, herunder når det er gjort avvik fra LK06.

IOP-en skal vise mål for og innholdet i opplæringen og hvordan opplæringen skal gjennomføres, jf. opplæringsloven § 5-5. Reglene for innhold i opplæringen gjelder så langt de passer for spesialundervisningen. Det kan medføre at målene for opplæringen avviker fra kompetansemålene i læreplanene i LK06.

Før skolen/skoleeier gjør et enkeltvedtak om spesialundervisning, skal PPT utarbeide en sakkyndig vurdering. Den sakkyndige vurderingen skal gi tilrådning om innholdet i opplæringen, blant annet realistiske opplæringsmål for eleven og hvilken opplæring som gir eleven et forsvarlig opplæringstilbud. Vedtaket om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen, og eventuelle avvik må begrunnes. Vedtaket om spesialundervisning fastsetter rammene for opplæringen, og dermed innholdet i IOP-en. IOP-en kan først tas i bruk etter at det er fattet enkeltvedtak om spesialundervisning.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Både rektor og lærere svarer ja på spørsmålet i RefLex om at det er samsvar mellom innholdet i IOP og enkeltvedtak til elever som har spesialundervisning. I forbindelse med åpningsmøtet mottok vi en liste over alle elever som har spesialundervisning. I denne oversikten er det oppgitt at elevene som går i ordinære klasser, ikke har avvik fra LK06, mens elever i spesialgruppen har avvik fra LK06. Av de seks elevmappene vi har valgt ut, går to av elevene i spesialgruppen.

IOP-ene for skoleåret 2017/2018 er utformet annerledes enn malene som er tatt i bruk for skoleåret 2018/2019. Fra i høst er det utformet helt nye maler for IOP-er. De nye malene består av en IOP del 1 som ferdigstilles ved starten av skoleåret som en slags oversikt over rammene for elevens IOP kommende skoleår. Del 2 av IOP-en lages i forkant av de kommende opplæringsperiodene underveis i opplæringsåret.

Elevmappe 1

I den første elevmappen fastslår vedtak av 11. juni 2018 at grunnlaget for vedtaket om spesialundervisning er den sakkyndige vurderingen av 17. november 2016. Her går det frem at eleven skal ha spesialundervisning i faget matematikk. Utover dette gir vedtaket ingen beskrivelser av innholdet i opplæringen.

Den sakkyndige vurderingen har en rekke forslag til tiltak når det gjelder innholdet i opplæringen i matematikk. IOP del 2 har mange og detaljerte individuelle læringsmål.

Innholdet i IOP del 2 samsvarer etter vår mening godt med innholdet i den sakkyndige vurderingen som enkeltvedtaket bygger på når det gjelder innholdet i opplæringen.

I den sakkyndige vurderingen heter det at «realistiske opplæringsmål og tiltak innenfor spesialundervisning er at eleven skal følge kompetansemålene for sitt trinn, men disse bør justeres ut fra elevens mestringsnivå». Elevens IOP del 1 for skoleåret 2018/2019 har en egen rubrikk som heter «Avvik fra læreplanens kompetansemål i fag (oppgi hvilke fag eller områder av fag som skal ha avvik)». Rubrikken er fylt ut med teksten «Det kan forekomme avvik der pensum for matematikk 10. trinn ikke er relevant for matematikken som møter henne på videregående skole, helse- og oppvekstfag eller i hverdagslivet».

Ut fra teksten i IOP del 1 er det uklart for Fylkesmannen hva skolen mener med avvik fra pensum, og for hvilke kompetansemål dette eventuelt gjelder. Enkeltvedtaket bygger på den sakkyndige vurderingen. Den sakkyndige vurderingen foreslår at eleven ikke skal ha avvik fra LK06. På denne bakgrunn mener vi det ikke er samsvar mellom innholdet i IOP-en og enkeltvedtaket når det gjelder om innholdet i opplæringen avviker fra LK06.

Elevmappe 2

Vedtaket av 20. august 2018 i denne elevmappen fastslår at grunnlaget for vedtaket om spesialundervisning er den sakkyndige vurderingen av 17. november 2016. Den sakkyndige vurderingen anbefaler spesialundervisning i fagene norsk, engelsk og matematikk. Videre blir det anbefalt at «opplæringen bør avvike fra det ordinære i form av redusert innhold med fokus på grunnleggende ferdigheter i de tre fagene.» Videre vurderer PPT at eleven ved hjelp av tilpasset opplæring kan følge ordinære opplæringsmål i «resterende fag.» Vi legger til grunn at med de «resterende fag» menes alle de andre fagene enn norsk, engelsk og matematikk. Under forslag til tiltak i fagene norsk og engelsk heter det i den sakkyndige vurderingen at «fokus på de viktigste kunnskapsmålene for faget bør være overordnet.»

Den sakkyndige vurderingen anbefaler at opplæringen bør avvike fra det ordinære i form av redusert innhold. Vi legger derfor til grunn at PPT i den sakkyndige vurderingen anbefaler at elevens opplæring skal ha avvik fra LK06 i de tre fagene norsk, engelsk og matematikk. Vi mener imidlertid det er uklart hva som menes med «de viktigste kunnskapsmålene for faget.»

Vedtaket om spesialundervisning bygger som nevnt ovenfor på den sakkyndige vurderingen. Vedtaket omtaler imidlertid ikke at opplæringen skal ha avvik fra LK06. I IOP del 1 er det fastslått at eleven ikke skal ha avvik fra læreplanens kompetansemål. På denne bakgrunn mener vi det ikke er samsvar mellom innholdet i IOP-en og enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen, herunder når det er gjort avvik fra LK06.

Elevmappe 3

I den tredje elevmappen er det siste vedtaket datert 20. august 2018. Her blir det fastslått at grunnlaget for vedtaket er:

- sakkyndig vurdering fra 9. september 2015,
- samtykke om spesialundervisning
- IOP del 1
- årsrapport 2017/2018.

Fylkesmannen vil bemerke at vedtak om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen. Vedtaket om spesialundervisning fastsetter rammene for opplæringen, og dermed

innholdet i IOP-en. Det er derfor ikke riktig å si at IOP del 1 og årsrapporten er grunnlaget for vedtaket.

Enkeltvedtaket avviker fra den sakkyndige vurderingen i antall tildelte årstimer. Avviket er begrunnet med mindre behov for assistenttimer. Den pedagogiske ressursen opprettholdes. I den sakkyndige vurderingen heter det at eleven strever med både lesing og skriving og at eleven fortsatt ikke har «knekket» lesekode. Videre heter det at «det vurderes derfor slik at eleven bør ha noe avvik fra læreplanen i norsk og engelsk». I IOP del 1 for skoleåret 2018/2019 går det frem at eleven skal ha avvik fra læreplanens kompetansemål i fagene norsk og engelsk. Det kommer imidlertid ikke frem i noen av dokumentene nevnt ovenfor hvilke avvik eleven skal ha i de to fagene.

I den sakkyndige vurderingen anbefales det at eleven skal ha spesialundervisning i fagene norsk, matematikk, engelsk, samfunnsfag, naturfag, krle og kunst og håndverk. I IOP del 1 er fagene listet opp som norsk, matematikk, engelsk og øvrige fag/timer. Vi vil bemerke at betegnelsen «Øvrige fag/timer» i IOP-en bør erstattes med en spesifisering av hvilke fag elevene skal ha IOP i.

IOP del 2 inneholder individuelle læringsmål for fagene norsk, engelsk og matematikk i perioden frem til og med uke 43 og 45. Denne delen av IOP-en inneholder imidlertid ingen læringsmål for de andre fagene eleven har vedtak om spesialundervisning i. Det er derfor ikke samsvar mellom innholdet i IOP og enkeltvedtak når det gjelder innholdet i opplæringen. Vi har likevel ikke gitt lovbrudd under det rettslige kravet 1.6 hvor rektor skal sikre at opplæringen samlet dekker de individuelle opplæringsmålene i IOP. Grunnen er at skolens IOP del 2 utarbeides underveis i opplæringsåret. Vi har av den grunn ikke sett den fullstendige IOP-en for hele opplæringsåret.

Også fjorårets vedtak om spesialundervisning datert 12. september 2017 bygger på den sakkyndige vurderingen datert 9. september 2015. Som nevnt ovenfor anbefaler denne sakkyndige vurderingen at eleven bør ha noe avvik fra læreplanen i norsk og engelsk. IOP-en for skoleåret 2017/2018 fastslår imidlertid at eleven skal følge trinnets ordinære læreplan i både norsk og engelsk.

Som uttrykt i starten av dette rettslige kravet, skal den sakkyndige vurderingen gi tilrådning om innholdet i opplæringen, blant annet realistiske opplæringsmål for eleven og hvilken opplæring som gir eleven et forsvarlig opplæringstilbud.

Det er Fylkesmannens vurdering at innholdet i sakkyndig vurdering ikke er tydelig nok på hva som menes med avvik fra læreplanene i norsk og engelsk. Grunnlaget for å fatte enkeltvedtak om spesialundervisning er innholdet i den sakkyndige vurderingen. Verken den sakkyndige vurdering eller enkeltvedtaket er tydelige på hvilket innhold i opplæringen som skal avvike fra læreplanene. Vedtakene for både forrige og inneværende skoleår bygger på den samme sakkyndige vurderingen. Likevel fastslår IOP-en for skoleåret 2017/2018 at eleven skal følge den ordinære opplæringen i norsk og engelsk, mens IOP-en for dette skoleåret fastslår at eleven skal ha avvik fra læreplanene i de to fagene. Det beskrives imidlertid ikke hvilke avvik eleven skal ha. Det kan derfor ikke sies at innholdet i IOP-en samsvarer med enkeltvedtaket, herunder når det er gjort avvik fra LK06.

Elevmappe 4

Denne eleven fikk et vedtak om spesialundervisning 12. september 2017. Dette vedtaket bygger på sakkyndig vurdering fra 10. april 2015. Den sakkyndige vurderingen konkluderer med å tilrå spesialundervisning i fagene RLE, norsk, matematikk, naturfag, engelsk, samfunnsfag, kunst og håndverk, musikk, mat og helse, kroppsøving, fleksibel time og fysisk aktivitet. Vedtaket beskriver imidlertid innholdet i spesialundervisningen ved at eleven kun skal ha individuell opplæringsplan i fagene norsk og matematikk. IOP-ene for skoleåret 2017/2018 omfatter fagene norsk, matematikk, kunst og håndverk, mat og helse, fysisk aktivitet og fleksibel time. Det er med andre ord ikke samsvar mellom sakkyndig vurdering, enkeltvedtak eller IOP om hva som skal være innholdet i elevens opplæring.

Den 20. august 2018 fikk eleven et nytt enkeltvedtak om spesialundervisning. Dette vedtaket bygger på en ny sakkyndig vurdering fra 3. juli 2018. I den nye sakkyndige vurderingen konkluderer PPT med å tilrå spesialundervisning i fagene KRLE, norsk, matematikk, naturfag, engelsk, samfunnsfag, kunst og håndverk, musikk, mat og helse, kroppsøving og fleksibel time. Videre beskrives innholdet i opplæringen med at eleven med redusert arbeidsmengde kan følge «de fleste målene i læreplanen». Vi vil bemerke at en slik beskrivelse er lite konkret og sier ikke noe om hvilke læreplanmål i hvilke fag eleven ikke kan følge. Etter vår mening er derfor beskrivelsen uklar på om eleven skal ha avvik fra LK06 eller ikke.

Enkeltvedtaket som bygger på den sakkyndige vurderingen nevnt ovenfor, fastslår at eleven skal ha individuell opplæringsplan i alle fag. I elevens IOP del 1 for skoleåret 2018/2019 er organiseringen av opplæringen i de to fagene norsk og matematikk spesifisert ved at «spesialundervisningen organiseres fleksibelt....». De andre fagene er imidlertid ikke spesifisert, men betegnet samlet som «Øvrige fag/timer». I beskrivelsen av opplæringens organisering for disse øvrige fagene heter det at «tilpasset opplæring organiseres fleksibelt....». Etter vår mening gir en slik oversikt uklar informasjon om i hvilke fag eleven skal ha spesialundervisning og samsvarer derfor ikke med enkeltvedtaket.

I IOP del 1 for skoleåret 2018/2019 heter det under overskriften «Avvik fra læreplanens kompetansemål i fag» at eleven ikke har avvik fra læreplanens kompetansemål. Samtidig heter det under beskrivelsen av tilretteleggingen og arbeidsmåter at det vil være fokus på de overordnede og viktigste kompetansemålene i fagene. Som tidligere omtalt under vurderingene av elevmappe 2, mener vi det er uklart hva som menes med «de viktigste kunnskapsmålene for faget.»

Etter vår vurdering er både sakkyndig vurdering, enkeltvedtak og IOP-del 1 uklare på hva som skal være innholdet av opplæringen i de enkelte fagene. Av den grunn er det ikke mulig å se at det er samsvar mellom i IOP og enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen, herunder når det er gjort avvik fra LK06.

Elevmappe 5

Elevens enkeltvedtak gjelder for skoleåret 2018/2019 og er fattet 8. august 2018. Vedtaket bygger på sakkyndig vurdering fra 28. november 2014. Den sakkyndige vurderingen er fire år gammel og er fra da eleven gikk i 6. klasse. Vi minner om at det skal utarbeides ny sakkyndig vurdering ved overgangen fra barnetrinn til ungdomstrinn. Dette er imidlertid forhold som ikke omfattes av dette tilsynet, men som kan være grunnlag for senere tilsyn.

Den sakkyndige vurderingen som vedtaket bygger på, fastslår at eleven skal ha spesialundervisning i alle fag. Videre tilrår den at eleven har behov for avvik fra mål i alle fag.

I IOP del 1 går det frem at eleven har avvik fra K06 ved at det presiseres at eleven ikke skal følge ordinær fag- og timefordeling. Videre er det samsvar mellom fagene i IOP-en og i den sakkyndige vurderingen. IOP del 2 inneholder individuelle opplæringsmål for tidsbegrensede perioder i de ulike fagene. Det er vår vurdering at innholdet i IOP samsvarer med enkeltvedtak /sakkyndig vurdering når det gjelder innholdet i opplæringen for denne eleven som har avvik fra LK06.

Elevmappe 6

Enkeltvedtaket om spesialundervisning er fattet 8. august 2018 og gjelder for skoleåret 2018/2019. Vedtaket bygger på sakkyndig vurdering fra 10. februar 2016. Den sakkyndige vurderingen gir tydelig råd om at eleven ikke kan følge ordinær fag- og timefordeling og at opplæringen må avvike fra LK06 i alle fag. Dette kommer også frem i elevens IOP del 1. Etter vår vurdering er det også for denne eleven samsvar mellom innholdet i IOP og vedtak når det gjelder innholdet i opplæringen.

Oppsummering

Fylkesmannen vurderer det slik at det er samsvar mellom innholdet i IOP og vedtak når det gjelder de fagene/områdene eleven skal ha spesialundervisning i for elevmappe 5 og 6. I elevmappe 1-4 mener vi at det ikke er samsvar. Vi konkluderer derfor med at det ikke er samsvar mellom innholdet i IOP og vedtak for alle skolens elever som har vedtak om spesialundervisning.

Vi mener videre at verken skolens vedtak eller IOP er tydelige nok når det gjelder om eleven skal ha avvik fra LK06. Etter vår vurdering synliggjør disse dokumentene heller ikke hvilke kompetansemål i hvilke fag/områder eleven skal ha avvik fra.

Vi anser at dette er vesentlig informasjon å få for eleven og foresatte og viser i den forbindelse til opplæringslovens forarbeider, Ot.prp. nr. 46 (1997-98):

«Eit vedtak i kommunen (...) om spesialundervisning (...) skal vere så klart og fullstendig at det ikkje er tvil om kva for opplæringstilbod eleven skal få.»

Fylkesmannen vil påpeke at det er enkeltvedtaket foresatte/eleven kan klage på, og vedtaket må dermed være klart og tydelig. Dette for å ivareta elevens rettssikkerhet. Det er også vedtaket som setter rammene for hva som skal stå i IOP-en, og IOP-en kan ikke gi eleven andre rettigheter enn de som fremgår av vedtaket.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er ikke oppfylt.

Rettslig krav 1.10

IOP-en må ha egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner.

Reglene om innhold i opplæringen (kompetansemålene i læreplanene) gjelder for spesialundervisning så langt de passer, jf. § 5-5 i opplæringsloven. Skolen skal legge vekt på utviklingsmulighetene for eleven og de opplæringsmålene som er realistiske innenfor det samme totale undervisningstimetallet som for andre elever, jf. opplæringsloven § 5-1. Den individuelle opplæringsplanen skal vise målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5.

Dersom vedtaket om spesialundervisning ikke inneholder avvik fra LK06, eller bare angir færre kompetansemål i et fag enn i den ordinære læreplanen, må dette komme klart frem i IOP-en. Det må også komme klart frem i hvilke fag, eller deler av fag, eleven eventuelt skal følge ordinær opplæring (i klassen).

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Rektor viser i RefLex til innsendte IOP-er for elever i spesialklassen. Lærerne svarer i RefLex at elever med avvik har egne mål i IOP, men at de ikke kjenner til elever på barne- eller ungdomstrinnet som har slike mål bortsett fra elever i s-klassen (spesialgruppa).

Fylkesmannen viser til de undersøkelser og vurderinger som vi omtaler for elevmappe 5 og 6 under rettslig krav 1.9. For disse elevene som har avvik fra ordinære læreplaner, mener vi at IOP-ene har egne mål for opplæringen. For elevmappe 1-4 har vi vurdert under rettslig krav 1.9 at det ikke er godt nok samsvar mellom sakkyndig vurdering, enkeltvedtak og IOP når det gjelder om elevene skal ha avvik fra LK06. Det er videre vår vurdering at det ikke kommer godt nok frem i IOP hvilke avvik elevene skal ha fra læreplanene i det enkelte fag.

På denne bakgrunn er det Fylkesmannens vurdering at IOP-en ikke i tilstrekkelig grad har egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er ikke oppfylt.

Rettslig krav 1.11

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

Skolen må ha en fremgangsmåte som angir hvordan spesialundervisningen og den ordinære opplæringen skal ses i sammenheng. Fremgangsmåten må være kjent og innarbeidet av de som har ansvaret for å utvikle IOP-en og for å gjennomføre opplæringen.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Rektor svarer ja på dette spørsmålet i RefLex. Han viser blant annet til dokumentene *Årshjul for oppfølging av spesialundervisning* og *Rollebeskrivelse ressurslærere*.

Lærerne svarer at det for elever med IOP utarbeides en tilpasset «versjon» av klassens tema. Spesiellærer og faglærer utarbeider IOP-en sammen. Videre svarer lærerne at arbeidet med å samkjøre målene i IOP med klassens mål skjer ved tett samarbeid mellom kontaktlærer og ressurslærer gjennom periodeplanene i IOP del 2. Lærerne viser også til at delingstimer og to-lærersystemet på ungdomstrinnet gjør det mulig med tettere oppfølging av elever med IOP samtidig som de følger klassens planer.

I intervju med lærerne blir det opplyst at de nye malene for IOP del 2 gjør det lettere å samordne IOP-er med klassens planer. Periodiseringen gjør det enklere å planlegge spesialundervisning og ordinær undervisning. Sosiallærer har ansvaret for denne koordineringen.

I *Årshjul for oppfølging av spesialundervisning* er det fastsatt frist for når arbeidet med del 2 av IOP skal gjennomføres. Kontaktlærer er ansvarlig, og det er fastsatt at faglærer og

spesiallærer skal samarbeide om del 2 av IOP-en. I årshjulet er det også nedfelt at spesiallærerne og faglærerne skal samarbeide om den faglige tilretteleggingen for elever med spesialundervisning gjennom hele året, slik at den samsvarer med den ordinære opplæringen/klassens planer. I *Rollebeskrivelse ressurslærere* heter det at ressurslærerne skal skrive IOP og årsvurdering innenfor eget fagfelt i samarbeid med kontaktlærer. I IOP del 1 er det en egen rubrikk som heter «Beskriv hvordan elevens IOP er samordnet med den ordinære opplæringen i fag». I elevmappene vi har lest er denne rubrikken fylt ut med en beskrivelse.

På denne bakgrunn er det Fylkesmannens vurdering at Abildsø skole har en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

4. Underveisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte

Rettslig krav 2.2

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til.

Elevene skal gjøres kjent med målene for opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Dette gjelder for alle årstrinn og gjelder også for elever med individuelle mål i en IOP. Elevene skal gjøres i stand til å forstå hva de skal lære, og hva som er formålet med opplæringen. Lærerne gjennomfører opplæringen og må kommunisere dette til elevene.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Kompetansemål fra LK06

I RefLex skriver lærerne at de gjør eleven kjent med kompetansemålene som er knyttet til opplæringen, både gjennom ulike dokumenter som elevene har tilgang til, i undervisningen og ved ulike vurderinger underveis. Eksempler på hvordan mål gjøres kjent for elevene, er via lekse-/ukeplan, i oppgavebeskrivelser, på tavla, muntlig i begynnelsen/slutten av en undervisningsøkt og på målark. Lærerne skriver også at foreldre er informerte.

Rektor viser i RefLex til ulike eksempler på dokumenter hvor det fremkommer at lærerne veileder elevene om hvilke mål opplæringen er knyttet til. Eksempelene er ukeplan for 3. trinn, og to eksempler på veiledning av kompetansemål (fra faget samfunnsfag). I alle tre eksemplene fremkommer det kompetansemål.

Fylkesmannen ser at dokumentene det vises til fra både lærergruppen og fra rektor, er praksiseksempler på at elevene gjøres kjent med målene for opplæringen. I intervjuene ble det også vist til *Informasjonshefte for Abildsø skole, skoleåret 2018-2019*. I dette heftet fremkommer standarder for hva skolen anser er god undervisning på Abildsø skole. Under overskriften «Kjennetegn 1: Tydelig struktur på undervisningen» står det: «Det dreier seg om at både lærer og elev skal ha fokus på mål, innhold og prosessen i undervisningen.» Videre står det under et avsnitt om gode råd: «Læreren hjelper elevene å se undervisningsforløpet i sammenheng med målet både når arbeidet begynner og avsluttes.» i intervju bekrefter lærerne at de har kjennskap til denne standarden, og at de benytter rådene i opplæringen.

I spørreundersøkelsen ser vi at elevene stort sett er enige i at lærerne forklarer hva som er målene i fagene. Som nevnt under rettslig krav 1.2 svarte 81 % Ja på spørsmål 1.

Fylkesmannen vurderer det slik at skolen gjennom innsendt dokumentasjon, elevsvar fra spørreundersøkelsen, RefLex og intervjuene viser at elevene får veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 som opplæringen er knyttet til.

Mål i IOP:

Fylkesmannen ser at verken rektor eller lærerne har svart eksplisitt på dette i RefLex. Dette var derfor noe vi hadde fokus på i intervjuene vi gjennomførte med spesialpedagogisk gruppe og ledelsen. I intervju sier alle at de aktuelle elevene blir presentert for sine IOP-mål i timene. Det blir også gitt ulike eksempler på hvordan dette gjøres for elevene.

Når det gjelder veiledning i hvilke mål opplæringen er knyttet til, mener Fylkesmannen at skolen har lik standard for alle elever, både for de med og de uten spesialundervisning.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

Rettslig krav 2.3

Elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Eleven skal kjenne til hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene skal kjenne til hva som kjennetegner ulik grad av kompetanse, og hva det legges vekt på i vurderingen av en prestasjon. Kravet til at det skal være kjent for eleven, innebærer at det ikke holder at informasjonen ligger på Internett eller kan fås ved å spørre læreren. Lærerne må kommunisere grunnlaget for vurderingen til elevene.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Lærerne og rektor gir i RefLex flere eksempler på hvordan elevene gjøres kjent med hva det legges vekt på i vurderingen av skolearbeidet, dette gjennom innsendt dokumentasjon. Lærerne skriver at de modellerer hva som forventes, og er tidlig ute med å fortelle elevene hvilken vurdering som skal gjøres i løpet av timen, uka eller av sluttproduktet. For mange av lærerne er dette arbeidet en integrert del av undervisningen, og gjøres på ulike måter. Lærerne gir eksempler på at dette gjøres muntlig, skriftlig, i forkant av perioder, gjennom variasjon i metoder og type oppgaver. Vurderingskriterier presenteres ofte på ITL, særlig for elever på ungdomstrinnet. Hva det legges vekt på i vurderingen, er også tema på elev- og/eller utviklingssamtaler.

De ulike gruppene har lagt ved ulike eksempler på at eleven skal kjenne til hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse. For eksempel har rektor lagt ved *Eks. vurderingskriterier* (skriftlig prøve om mellomkrigstiden) og *Eks. vurderingskriterier med karakter* (i faget engelsk). Lærergruppene har for eksempel lagt ved *Tilbakemelding på skriveoppgave* og *Norge rundt – kriterier*. Et annet eksempel på at lærerne kommuniserer grunnlaget for vurderingene, er dokumentet *Prøvemuntlig, høsten 2017, Arv og miljø*.

I intervju bekrefter lærerne at de har en rutine på at vurderingskriteriene blir forklart og delt, muntlig, skriftlig og/eller på ITL. Dokumentene det er vist til, handler i stor grad ikke om fag Fylkesmannen oppga (kunst og håndverk, KRLE og matematikk). Det ble derfor gitt eksempler i intervjuene på hvordan lærerne formidler hva det legges vekt på i undervisningen, i fagene som vi valgte ut.

På spørsmål 2 i spørreundersøkelsen, om elevene får vite hva læreren legger vekt på i vurderingen av arbeidet i hvert av fagene, svarer ca. 50 % positivt på dette.

Spørreundersøkelsen viser samlet sett en overvekt av Ja-svar.

Etter Fylkesmannens vurdering viser Abildsø skole gjennom RefLex, innsendt dokumentasjon, elevsvar fra spørreundersøkelsen og intervjuer at lærerne veileder elevene i hva det legges vekt på i vurderingen i det enkelte faget.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

Rettslige krav 2.4 og 2.5

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Vurderingen underveis i opplæringen skal gi god tilbakemelding og rettleiding til eleven og være et redskap i læreprosessen, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-2 og 3-11.

Underveisvurdering skal bidra til at eleven øker sin kompetanse i fag, jf. forskriften § 3-11. Underveisvurderingen skal gis løpende og systematisk, den kan både være skriftlig og muntlig, skal inneholde begrunnet informasjon om kompetansen til eleven og skal gis med sikte på faglig utvikling.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Rektor henviser i RefLex til mal for elevsamtalene og utviklingssamtalene, og har lagt ved et eksempel på en halvårsvurdering for en elev på 7. trinn og notatmal for utviklingssamtalen. Lærerne viser også til elevsamtaler og utviklingssamtaler. De skriver videre at underveisvurdering gis både skriftlig og muntlig, for eksempel på ITL eller i klasseromssamtaler. VFL (vurdering for læring), skriver de, er et kjent begrep for skolen. Lærerne opplever at de ofte gir elevene tilbakemeldinger, og bruker «two stars and a wish» som eksempel på metode. På ungdomstrinnet er det en delingsmodell med tolærer i flere fag. En slik organisering, skriver lærerne, er med på å sikre at lærerne får gitt gode, individuelle tilbakemeldinger på hva elevene mestrer. De skriver også at det likevel ikke alltid er slik at elevene opplever tilbakemeldingen lærerne gir, som en vurdering.

Av dokumentene som er vedlagt fra lærerne, er enkelte sammenfallende med de rektor har vist til og lagt ved. Et eksempel på et elevsamtalenskjema, som både rektor og lærerne omtaler, er vedlagt som svar på kontrollspørsmål 2.8. I akkurat dette eksemplet finner ikke Fylkesmannen at det fremkommer hvordan elevene får tilbakemelding på hva de mestrer og hva de må gjøre for å øke sin kompetanse. I andre dokumenter fremkommer derimot dette.

Ett av disse er *Notatmal for utviklingssamtaler*. I dette dokumentet ser Fylkesmannen at lærere i forkant av utviklingssamtalen skal forberede seg til samtale ved å beskrive elevens kompetanse. Lærer skal også forberede seg til samtalen ved å veilede for videre utvikling. Lærerne bekrefter i intervjuene at denne malen brukes som et ledd i forberedelsene de har til samtalene.

I eksemplet for halvårsvurdering, *Halvårsvurdering_7. trinn* står det på forsiden at elevene har rett på å få beskrevet sin kompetanse i forhold til kompetansemålene, og få råd om videre arbeid. Dokumentet er datert 18. juni 2018. I dokumentet er det beskrivelse av elevens kompetanse, samt råd for videre utvikling. Dette for tre fag og for området: «Sosialkompetanse, arbeidsvaner og orden». Både ledelse og lærere forteller i intervju at praksisen for skriftlig vurdering endres dette skoleåret. Eksemplet *Halvårsvurdering_7.tr* vil derfor ikke være eksempel for årets praksis. Fylkesmannen mener likevel at eksemplet er en pekepinn på skolens vurderingskultur.

Skjema for utviklingssamtale er lagt ved i flere former, og vi finner at disse er ulike for barnetrinnet og ungdomstrinnet. I eksemplet som er lagt ved for ungdomstrinnet, står det at elevene skal få en tilbakemelding på hva de er gode på og hva de må jobbe mer med. Dette gjelder for flere fag.

Lærerne sier i intervju at skjemaet for utviklingssamtalene som går ut til elevene, ikke nødvendigvis må være lik eksemplene vi har fått tilsendt, men at innholdet av hva som skal tas med i samtalene, er fast. Elever på 4./5. trinn og oppover skal også forberede seg til samtalen ved å fylle ut skjema i forkant.

I undersøkelsen Fylkesmannen gjennomførte med elevene på utvalgte trinn, stilte vi også spørsmål om lærerne i utviklingssamtalen fortalte elevene hva de mestret i faget de ble spurt om av oss, samt om lærerne snakket med de om hva de kunne gjøre for å bli bedre. Undersøkelsen viste at det var forskjell på fagene, og hva elevene svarte. I matematikkfaget var det en stor andel elever som svarte Ja på disse to spørsmålene (spørsmål 7 og 8), mens i de to andre fagene var det en stor andel som svarte Nei. Fylkesmannen ser at elevenes svar er sammenfallende med hva skolen beskriver var deres praksis opp mot skriftlige halvårsvurderinger fra tidligere år.

Spørreundersøkelsen hadde også i spørsmål 2 og spørsmål 4 dette som tema. Henholdsvis: «Fikk du vite hva læreren la vekt på når arbeidet ditt i faget ble vurdert?» og «Snakket læreren med deg underveis i opplæringen om hva du burde gjøre for å bli bedre i faget?». Samlet sett viser svarene at det også her er forskjeller mellom de ulike fagene og trinn. I enkelte trinn/fag svarer et høyere antall elever Nei på spørsmålene. Avrundet for begge spørsmålene finner vi at Ja-prosenten er ca. 50.

På direkte spørsmål i intervju om hva rektor og lærerne tenker er årsakene til forskjellene mellom fag, svarer de at det er vanskelig for elevene å svare på spørsmål som gjelder fjoråret, og at lærerne kanskje må bli tydeligere på å bruke begrepene kjent fra vurdering for læring. Lærernes intervjusvar er sammenfallende med ledelsens på dette spørsmålet. Dette samsvarer også med svar fra én av lærergruppene i RefLex.

Spørsmål 7 og 8 i spørreundersøkelsen har samme innhold som spørsmål 2 og 4. Forskjellen er at spørsmål 7 og 8 handler om innholdet i utviklingssamtalen, mens spørsmål 2 og 4 handler om den løpende underveisvurderingen. Når det gjelder prosentdelen av elever som svarte nei på spørsmål 7 og 8, er lærernes forklaring at det ikke er sikkert faget var en del av utviklingssamtalen. Det hender at ikke alle fag ble gjennomgått i utviklingssamtalen. Halvårsvurderingen i disse fagene kunne ha blitt gitt på et annet tidspunkt (se vår vurdering av de rettslige kravene 2.8 og 2.9).

I intervju fremkommer det også at ledelsen gjennom skolevandring ser at praksisen som blir beskrevet både i RefLex og i intervju, blir gjennomført. Fylkesmannens vurderinger har i rettslig krav 2.2 vært at lærere som underviser elever med behov for spesialundervisning, har samme praksis på vurderingsfeltet, som lærer som underviser de øvrige elevene. I intervju fremkommer det at vurderingspraksisen også gjelder for disse to rettslige kravene.

I tillegg til dokumentene omtalt her, har skolen lagt ved varierte eksempler på hvordan de gir tilbakemeldinger til elevene, og de som er intervjuet, bekrefter denne vurderingspraksisen. Fylkesmannen mener derfor det er sannsynliggjort at lærerne gir tilbakemeldinger på hva elevene mestrer, og veileder elevene i hva de må gjøre for å bli bedre i det enkelte faget.

Fylkesmannens konklusjon

De rettslige kravene er oppfylt.

Rettslig krav 2.6

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

Elevene skal delta aktivt i vurderingen av eget arbeid, egen kompetanse og egen faglig utvikling, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-12. Lærerne må sørge for at elevene involveres i dette. Elevens egenvurdering skal være en del av undervisvurderingen.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

To av lærergruppene skriver i RefLex at det nok er noe ulik praksis hvor mye elevene er involvert i vurderingsarbeidet, og at variasjonen kan skyldes elevenes alder. På ungdomstrinnet er det egenvurdering i flere fag, skriver de, mens det på småskolen er den daglige samtalen med eleven som blir en del av vurderingsarbeidet. Lærerne svarer videre at elevene jobber med læringspartnere, og at hele skolen benytter kameratvurdering. Rektor skriver i RefLex at eksemplene han har vedlagt, viser at det finnes rutiner for elevinvolvering i vurderingsarbeidet.

Av innsendt dokumentasjon ser vi at det for eksempel på 2. trinn benyttes tegn som smilefjes – *Kameratvurdering – forfattertimen*. Fra andre trinn er følgende eksempler hentet: *Egenvurdering og kameratvurdering av faktatekst for 7. trinn, Vurderingsskjema fortelling 5. trinn, Vurdering – collage, Egenvurdering av tentamen norsk hovedmål og Egenvurdering av heldagsprøve*. Fylkesmannen finner at alle disse dokumentene er eksempler på at elevene er involvert i vurderingen av eget arbeid, egen kompetanse og faglig utvikling.

Utviklingssamtalskjema og *Notatmal for utviklingssamtale* er videre gitt som eksempler i RefLex. Fylkesmannen mener notatmalen ikke er et egnet eksempel på elevinvolvering da dette skjemaet kun er til bruk for lærer. I skjemaet for utviklingssamtaler er det derimot spor av at elevene skal vurdere seg selv under overskriften: «Egne mål for neste periode: Dette vil jeg bli flinkere til». Da elevene fra 4./5. trinn også selv skal fylle ut skjema, i forkant av samtalen, vil de bli gitt anledning til å vurdere trivsel og fag (ungdomstrinnets skjema).

I elevsvarene fra spørreundersøkelsen ser vi at spørsmålene som omhandler elevinvolvering (5 og 6), får mange Nei-svar, samlet ca. 65%. I intervju svarer både lærerne og ledelsen at de ser feilkilder med undersøkelsen Fylkesmannen brukte. Både det at elevene nok ikke husker faget fra i fjor, men også at elevene er usikre på hva som ligger i de ulike begrepene. Ledelsen forteller videre at de tenker skolen har potensiale på det å jobbe med egenvurdering med elevene. De bekrefter at de observerer at det gjøres, når de for eksempel skolevandrer, men at det særlig er potensiale i fagene som ikke regnes for å være basisfag (norsk, engelsk og matematikk). Lærerne gir flere gode eksempler på hvordan de jobber med at elevene får delta med egenvurdering, dette også for elever som har spesialundervisning eller er elever i s-gruppa. Flere bekrefter likevel det ledelsen sier om at de ikke jobber nok med å involvere elevene i eget arbeid.

På bakgrunn av svar i RefLex, skolens innsendte dokumenter, elevsvar fra spørreundersøkelsen og intervjuer med ledelsen, finner Fylkesmannen at det ikke er sannsynliggjort at lærerne på Abildsø skole involverer elevene tilstrekkelig i vurderingen av eget læringsarbeid.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er ikke oppfylt.

Rettslige krav 2.8 og 2.9

Elevene skal fra og med 8. årstrinn få halvårsvurdering midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet.

Fra og med 8. årstrinn skal halvårsvurdering både med og uten karakter gjennomføres midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret dersom faget ikke blir avsluttet.

Halvårsvurderingen med og uten karakter gjenspeiler da den samme kompetansen.

Skolen må gjennomføre halvårsvurderinger på riktig tidspunkt.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Rektor svarer i RefLex at elevene får halvårsvurderingene gjennom elevsamtaler og utviklingssamtaler med foresatte. En av lærergruppene svarer i RefLex at elevene får en skriftlig halvårsvurdering på ITL sammen med karakter. En annen lærergruppe svarer at det gis kontinuerlig skriftlig og muntlig vurdering i alle fag, og at alle elevene får vurdering i ITL til jul og sommeren. Videre svarer de at elevsamtaler og utviklingssamtaler holdes i november/desember, og at de i samtalen blir gitt tilbakemeldinger på første halvår. De svarer at elevsamtaler og utviklingssamtaler også blir holdt i den andre terminen av skoleåret.

I intervju opplyser rektor at det er ulik praksis, og at mange lærere er flinke med underveisvurdering. Videre svarer ledelsen i intervju at det på ungdomstrinnet blir gitt mye underveisvurdering, men ikke så mye akkurat på tidspunktet for karakter. Utviklingssamtalene blir gjennomført i november.

En av lærergruppene opplyser i intervju at kontaktlærer ikke tar opp alle fag på utviklingssamtalen, og at eleven dermed kan få tilbakemelding fra en faglærer på et annet tidspunkt. Lærerne mener i intervjuet at dette kan være en forklaring på at en relativt stor prosentdel av elevene svarte nei på spørsmål 7 og 8 i spørreundersøkelsen (se vår vurdering under rettslige krav 2.4 og 2.5).

På spørsmål om når det gis halvårsvurdering, svarer en annen lærergruppe at det blir gjort i utviklingssamtalene i november og desember og i april/mai. De opplyser videre at utviklingssamtalene for 8. trinn kommer tidligere. Den samme lærergruppen opplyser i intervjuet at det er krevende å rekke tilbakemeldinger i alle fag i løpet av utviklingssamtalen. Dersom informasjonen fra noen fag ikke er tilstrekkelig, ber de foresatte ta kontakt med faglærer.

I skolens *Årshjul elevoppfølging* er «Utviklingssamtaler trinn 1-10+s-kl» oppført både i november, desember, januar og i april, mai, juni.

Halvårsvurderingen er en del av underveisvurderingen. Halvårsvurderingen uten karakter på ungdomstrinnet innebærer at det først må gjøres en vurdering av elevens kompetanse, og så er karakteren en konsekvens av denne vurderingen. På bakgrunn av svarene i RefLex og opplysningene som kommer frem i intervjuene, legger vi til grunn at skolens utviklingssamtaler er halvårsvurderinger i fagene som omtales i disse samtalen. Dette kommer også frem av dokumentet *Notatmal for utviklingssamtale-halvårsvurdering i fag*. Skolen har med andre ord valgt å gi halvårsvurderingen i fagsamtalen jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11 tredje ledd. Ved en slik organisering er det viktig å huske at halvårsvurderingen er knyttet til en bestemt tid. På trinnene med karakter innebærer dette at samtaler i så fall må gjennomføres rett før eleven får karakteren sin. Vi legger

også til grunn at elevene på ungdomstrinnet får halvårsvurderingen med karakter i fagene rundt juletid og rett før sommerferien (midt i opplæringsåret).

På bakgrunn av svarene i RefLex, opplysninger i intervjuene og dokumentet *Årshjul elevoppfølging* mener vi at det ikke kommer tydelig nok frem at tidspunktet for elevsamtalen gjennomføres tett nok opp til fastsettingen av karakteren. Hvis utviklingssamtalen gjennomføres i første del av november, og karakteren fastsettes i slutten av desember, vil beskrivelsen av elevens kompetanse ikke nødvendigvis gjenspeiles i karakteren. Det samme vil gjelde dersom vurderingen uten karakter gjennomføres i april og karakteren fastsettes i slutten av juni.

Noen lærere opplyser at de gjennomfører samtaler med elevene rett før karakteren fastsettes. Det er likevel uklart for Fylkesmannen om alle lærerne på ungdomstrinnet gjør dette. Vi mener derfor det ikke er sannsynliggjort at alle elevene på ungdomstrinnet får en halvårsvurdering uten karakter i alle fag til rett tidspunkt.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er ikke oppfylt.

Rettslige krav 2.10 og 2.11

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Halvårsvurdering i fag er en del av underveisvurderingen og skal uttrykke elevens kompetanse knyttet til kompetansemålene i læreplanverket, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-13. Halvårsvurdering skal også gi veiledning i hvordan eleven kan øke kompetansen sin i faget.

Halvårsvurdering uten karakter skal elevene få gjennom hele grunnopplæringen. Dette gjelder alle elever uavhengig av vedtak og type opplæring. Vurderingen kan være både skriftlig og muntlig.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for at innhold i halvårsvurderingen er i samsvar med forskriften.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

I RefLex viser rektor til eksempler på hvordan skolen gir informasjon om kompetanse i fag og tilbakemeldinger som peker fremover. Rektor svarer at dette gjøres rutinemessig etter alle hendelser av en viss størrelse. Eksempelene han viser til er *Notatmal for utviklingssamtale-halvårsvurdering i fag, Eks. vurdering med og uten karakter, Eks tilbakemelding kompetanse, Underveis Kunst og Håndverk 8. trinn og Underveis KRLE 8. trinn.*

En av lærergruppene svarer i RefLex at i fjor hadde skolen skriftlig halvårsvurdering på barnetrinnet i fagene norsk, matematikk, engelsk og naturfag. Den skriftlige vurderingen ble offentliggjort i ITL. I år har skolen bestemt at kontaktlærerne skal formidle vurderingene muntlig, i utviklingssamtalen. I samtalen vil også elevene få en tilbakemelding om hva de trenger å jobbe videre med. Skolen har utarbeidet et skjema der lærerne kan legge inn egne notater til samtalen. Den samme lærergruppen svarer at

elevene på ungdomstrinnet får karakter med en skriftlig tilbakemelding og fremovermelding.

En annen lærergruppe bekrefter samme praksis som beskrevet av lærergruppen ovenfor, men skriver at det på barnetrinnet gis halvårsvurdering muntlig i alle fag. Lærerne viser til *Notatmal for utviklingssamtale-halvårsvurdering i fag*, men skriver at det nok benyttes noe ulike maler. Denne lærergruppen skriver at det på ungdomstrinnet så vidt de vet ikke er en felles sikring rundt videreutvikling av elevene. Det er ikke en egen mal som tar for seg dette, men det foreligger en klar forventning fra skolens side om at alle lærere skal gi elevene veiledning om hvordan de kan øke kompetansen sin. Lærerne viser til malen *Skjema for Utviklingssamtale på Abildsø skole, 8-10. trinn*. Denne praksisen på ungdomstrinnet blir bekreftet i svarene til den tredje lærergruppen.

I et av intervjuene opplyser lærerne at halvårsvurderingen blir gitt i utviklingssamtalen. Frem til nå har tilbakemeldingene vært gitt skriftlig i utvalgte fag.

På bakgrunn av svarene i RefLex, opplysningene i intervjuer og tilsende dokumenter, mener vi elevene på både barnetrinnet og ungdomstrinnet får løpende underveisvurderinger i fag som inneholder beskrivelser av kompetanse og fremovermeldinger for å heve kompetansen.

Under de rettslige kravene 2.8 og 2.9 har vi imidlertid konkludert med at elevene på ungdomstrinnet ikke får en halvårsvurdering i alle fag midt i opplæringsperioden eller ved slutten av opplæringsåret. Som en følge av dette og svarene i RefLex kan det ikke sies at skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene, og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Barnetrinnet står friere enn ungdomstrinnet til å bestemme tidspunkt for gjennomføringen av halvårsvurderingen. Tidspunktet må imidlertid fastsettes slik at læreren har et tilstrekkelig grunnlag for å gi en adekvat vurdering. Etter vår vurdering har Abildsø skole en praksis hvor utviklingssamtalene blir gjennomført til riktig tidspunkt på barnetrinnet. Så lenge halvårsvurderingen er en del av utviklingssamtalen, blir dermed halvårsvurderingen gjennomført til riktig tid.

Når det gjelder innholdet i utviklingssamtalene, viser svarene i RefLex og intervju at praksis er ulik. Noen lærere opplyser at det gis tilbakemeldinger og fremovermeldinger i alle fag, mens andre sier det gis i utvalgte fag. Det fremgår også av tilsendt dokumentasjon og intervjuer at det er noe ulik bruk av malene for utviklingssamtalene.

På denne bakgrunn er det vår vurdering at skolen samlet ikke har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at alle lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i alle fag og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er ikke oppfylt.

Rettslig krav 2.12

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut ifra målene i IOP-en.

For elever med spesialundervisning skal skolen, i tillegg til halvårsvurdering med og uten karakter, en gang i året utarbeide en skriftlig rapport. Rapporten skal blant annet gi vurdering av elevens utvikling i forhold til målene i IOP, jf. opplæringsloven § 5-5.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for at årsrapporter gis på riktige tidspunkt og har et innhold i samsvar med forskriften.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

I RefLex viser rektor til *Stillingsbeskrivelse for sosiallærer* og *Rollebeskrivelse sosiallærer sklasse*. Lærerne svarer i RefLex at kontaktlærer og ressurslærer skriver en vurdering av målene i IOP i en årsrapport i juni. Videre svarer de at sosiallærer og rådgiver sørger for at alle vurderinger er skrevet av kontaktlærer og spesialpedagog innen fristen og kvalitetssikrer innholdet. Lærerne viser til innsendt eksempel på en utfylt årsrapport.

I *Stillingsbeskrivelse for sosiallærer* og *Rollebeskrivelse sosiallærer sklasse* er et av ansvarsområdene å ha oversikt over, veilede, følge opp og kvalitetssikre IOP-er og årsvurderinger.

Intervju med lærerne bekrefter svarene i RefLex, samt at de er kjent med rutinebeskrivelsene.

Årsrapportene i de tidligere omtalte elevmappene og lærenes innsendte eksempel på årsrapport inneholder alle vurderinger av elevenes måloppnåelse.

Etter Fylkesmannens vurdering viser ovennevnte stillings- og rollebeskrivelser, *Årshjul for oppfølging av spesialundervisning* og svarene lærerne har gitt i RefLex og intervju at skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som viser når årsrapporten skal skrives. Det fremkommer i tillegg tydelig hvem som er ansvarlig for at rapporten skrives. Opplysninger gitt i intervjuer bekrefter dessuten at denne rutinen følges i praksis. Selv om det er noe varierende konkretiseringsgrad i beskrivelsene, mener vi at årsrapportene inneholder beskrivelser av elevens utvikling.

På denne bakgrunn er det Fylkesmannens vurdering at Abildsø skole har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut ifra målene i IOP-en.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

5. Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning

Rettslig krav 3.2

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Læreren skal, som en del av underveisvurderingen, vurdere om den enkelte eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Skolen må ha en kjent og innarbeidet fremgangsmåte slik at lærerne vurderer systematisk og løpende om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Rektor svarer i RefLex med å vise til de ulike rutinene skolen har rundt dette. Eksempelvis er dette *Elevoppfølging årshjul og Prøver og kartlegginger*. Her fremgår det når de ulike prøvene og kartleggingene skal foregå og på hvilket trinn. I *Rutiner rundt nasjonale prøver, Rutiner rundt Osloprøver, Rutiner rundt overgangsprøver* er det beskrevet hva som skal gjøres før, under og etter prøvene, hvem som er ansvarlige og med frister for arbeidet. Dokumentet *Veiledningsteamet* beskriver hvem som deltar i dette teamet, og hva teamet kan bistå lærerne med. Det fremgår av dokumentet at teamet har møter annenhver uke.

Lærerne svarer i RefLex at skolen gjennomfører en del prøver og kartlegginger som avdekker behov og viser til ulike eksempler på dette. Skolen har et *Årshjul for elevoppfølging* der det fremgår hvilke tester, undersøkelser og kartlegginger som gjennomføres på hvert trinn i løpet av skoleåret. Det vises også til *Infomappe 2018-2019 og Lokal plan for oppfølging av elever*. Sistnevnte er et hefte som inneholder alle handlingsplaner og rutiner skolen har, som er knyttet til hva lærerne skal gjøre om de er bekymret for en enkeltelevs utvikling eller trivsel, eller for klasse miljøet. Lærerne svarer at det på teamtid med ledelsen snakkes om trinnet, faglig og sosialt. Lærerne diskuterer også elevenes faglige og sosiale fremgang på trinntid hver uke. Med utgangspunkt i periodeplanene vurderes elevene fortløpende. Lærerne kurses i nasjonale prøver og kartleggingsprøver for å kunne følge opp resultatene av disse. Teamleder har oppfølging av prøver som en av arbeidsoppgavene ifølge egen instruks. Barnetrinnet har en egen ressurslærer med særlig ansvar for å ivareta elever som trenger ekstra oppfølging. På ungdomstrinnet organiseres det med delingstimer, noe som gjør at lærerne har mulighet for å vurdere elevenes utbytte av opplæringen.

I intervjuet med ledelsen sier den at det ligger i årshjul for prøver hva lærerne skal gjøre. Ressurslærer på 1.-4.trinn diskuterer med lærere om elever skal kartlegges mer, og om det eventuelt skal settes inn ytterligere tiltak. Det gjennomføres ledermøte med team før og etter kartleggingsprøver. Det er nytt av året at ledelsen er tettere på dette arbeidet.

Lærerne sier i intervjuene at det gjennomføres ukentlige trinnmøter der elevenes faglige utbytte diskuteres, og man vurderer elever man er bekymret for. På direkte spørsmål om dette gjelder alle elevene, også de som det ikke er satt inn ytterligere tiltak for, er svaret ja.

Fylkesmannen vurderer ut fra dokumentasjon som er sendt inn, svarene i RefLex, samt gjennom intervjuer, at Abildsø skole har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

Rettslige krav 3.3 og 3.4

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Alle elever har krav på tilpasset opplæring, jf. opplæringsloven § 1-3. Dersom en elev ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, skal skolen først vurdere og eventuelt prøve ut tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må se på om tiltak knyttet til arbeidsmåter, vurderingspraksis og arbeidsmiljø kan bidra til at eleven får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Fremgangsmåten for dette må være kjent og innarbeidet. Dette skal skolen gjøre før eleven eventuelt blir henvist til PP-tjenesten for en sakkyndig vurdering med tanke på spesialundervisning.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Rektor viser i RefLex til referater fra møter skolens lærere og ledelse har hatt med områdedirektør for å analysere og drøfte resultater. Rektor har også sendt inn *Handlings- og tiltaksplan - program for bedre gjennomføring – 2018/2019 – Abildsø skole*. Dette er tiltak som omhandler faget matematikk for elever på ungdomstrinnet.

I RefLex har både rektor og lærerne vist til *Rutine ved faglig og sosial bekymring for elev*. I denne rutinen er det beskrevet en trinnvis fremgangsmåte fra kontaktlærer er bekymret, til en eventuell henvisning til eksterne faginstanser. Lærerne svarer i RefLex at arbeidsmåter og vurderingspraksis blir fortløpende evaluert for å skape et best mulig læringsmiljø for elevene. Eksempler på dette er at elever, som i enkelte timer blir tatt ut i mindre grupper, kan delta i klassen under enkelte tema og timer for å få økt sosial tilhørighet. Videre skriver lærerne at det gjennomføres samtaler rundt elevs opplæring og utvikling på storteam og på trinn. På ungdomstrinnet er det fagsamarbeid, i tillegg til at rådgiver sammen med trinn vurderer om det er elever som har faglige eller psykososiale utfordringer. Videre svarer lærerne i RefLex at de kartlegger elever fortløpende med både formelle og uformelle vurderinger og observasjoner. Lærer tilrettelegger både med lekser, skolearbeid og prøvesituasjoner, også for elever som ikke har IOP.

I dokumentet *Tilrettelegging for elever med dysleksi eller lese-skrivevansker*, beskriver skolen konkrete tilrettelegginger på arbeidsmåter for denne elevgruppen. Andre dokumenter som viser eksempler på tilpassede arbeidsmåter, finner vi i *Rutiner ved faglig og sosial bekymring for elev*.

Når det gjelder elevenes læringsmiljø og trivsel, svarer lærerne i RefLex at rutiner og fremgangsmåter rundt dette er tema blant annet på møter i fellestid. Alle trinn har egen perm med rutiner og skjema som også foreligger digitalt og det vises til *Handlingsplan mot mobbing*.

Også i disse rettslige kravene viser lærerne i RefLex til at barnetrinnet har ressurslærere med et spesielt ansvar for å følge opp elever som ikke har et tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Sosiallærer er også tilgjengelig for veiledning og vurdering. Lærerne skriver at ved behov meldes saken videre til veiledningsteamet. Rektor og assisterende rektor kan også involveres i vurderinger og komme med forslag til løsninger.

I RefLex og i intervjuene trekkes skolens veiledningsteam frem både av rektor og lærerne. Dette er et forum der lærerne kan melde inn bekymring for elevers faglige og sosiale utvikling. Skolens veiledningsteam består av skolens ledelse (blant annet rektor), rådgiver, sosiallærer, miljøterapeut, helsesøster, PPT-rådgiver og logoped. Representant for BUP møter i teamet to ganger i året. I dokumentet *Veiledningsteamet* står det:

Veiledningsteamets oppgave er å veilede lærere som opplever utfordrende elevsaker faglig og/eller sosialt. Teamet tar utgangspunkt i elevens rett til tilpassa opplæring og retten til et trygt og godt psykososialt miljø. Teamet vil utarbeide en tiltaksplan sammen med lærer som søker veiledning og følge opp saken. Det overordnende målet er å finne tiltak som gir elevene en tilfredsstillende faglig og sosial utvikling, og gi læreren støtte og verktøy i arbeidet med elevene.

Veiledningsteamet har møter annenhver uke.

I intervju svarer ledelsen at inspektør snakker med lærerne om hva som fungerer og hva som skal testes ut. Rektor bekrefter at elevene drøftes med veiledningsteamet eller med nærmeste leder. Lærerne bekrefter også denne praksisen i intervjuene.

Etter Fylkesmannens vurdering har Abildsø skole en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne vurderer både arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Skolen gjennomfører også tiltak der det avdekkes at elevene ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Dette vises både gjennom RefLex-svar og intervjuer.

Fylkesmannens konklusjon

De rettslige kravene er oppfylt.

Rettslige krav 3.5 og 3.6

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og for å sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

I noen tilfeller vil skolens vurdering og eventuelle utprøving av tiltak etter opplæringsloven § 5-4 konkludere med at eleven ikke kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Eleven har da krav på spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-1. Det er viktig at prosessen for å kunne gi spesialundervisning blir startet så snart som mulig etter at behovet for dette er avdekket. Undervisningspersonalet har derfor både plikt til å vurdere om en elev trenger spesialundervisning, og å melde fra til rektor når det er behov for det, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må ha en fremgangsmåte som er kjent og innarbeidet blant lærerne slik at de vurderer og melder behov for spesialundervisning.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Rektor svarer i RefLex ved å vise til *Rutiner ved faglig og sosial bekymring for elev, Veiledningsteamet, Elevsak til sosiallærer og Momentliste for pedagogisk rapport*. I sistnevnte er det punktvis satt opp hva som skal prøves ut og vurderes i forkant av en henvisning til PPT.

I RefLex svarer lærerne at dersom de er bekymret for elever, skal de melde fra til sosiallærer/rådgiver som sammen med kontaktlærer blir enige om veien videre. Ofte diskuteres elever også i veiledningsteam. Elevsaker er fast punkt på trinnmøter. Lærerne viser til flere av de samme dokumentene som rektor.

I *Rutiner ved faglig og sosial bekymring for elev* finner vi at det står på nivå 3 «Eleven henvises til PPT». Rutinen viser videre til *Lokal plan for oppfølging av elever*. I denne lokale planen er det beskrevet rutiner for henvisning til PPT.

I *Rutiner ved faglig og sosial bekymring for elev og Elevsak til sosiallærer* står det ikke noe om det er kontaktlærer eller sosiallærer som skal melde behovet for spesialundervisning til rektor, eller når i saksgangen dette skal skje. Det står at saken drøftes for eksempel i Veiledningsteam eller i spesialpedagogisk team.

I intervjuet bekrefter ledelsen at i de rutinemessige møtene og samtalene ledelsen har med sosiallærer, blir rektor informert om elever som har behov for spesialundervisning. Det er «åpne dører» og daglig dialog mellom ledelsen, rådgiver og sosiallærer. Rektor er som tidligere nevnt med i veiledningsteamet, og får på den måten melding om elever som har behov for spesialundervisning.

Lærerne bekrefter rutinene og tett dialog med ledelsen.

Det er Fylkesmannens vurdering at Abildsø skole har en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning, og en fremgangsmåte som sikrer at aktuelle elever blir meldt til rektor.

Fylkesmannens konklusjon

De rettslige kravene er oppfylt.

6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

Rettslige krav 4.3 og 4.4

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. For elever med behov for særskilt norskopplæring må en innarbeidet fremgangsmåte sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring.

Elever i grunnopplæringen med annet morsmål enn norsk og samisk, har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den ordinære opplæringen på skolen, jf. opplæringsloven § 2-8. Om nødvendig har elevene også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skoleeier har ansvaret for at kartleggingen av elevens norskferdigheter blir gjort før vedtaket om særskilt språkopplæring. I de fleste tilfeller er det skolen som gjennomfører kartleggingen.

Skolen må også vurdere om eleven eventuelt har behov for morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skolen må ha en kjent og innarbeidet fremgangsmåte som sikrer dette.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Kartlegging av elevenes ferdigheter i norsk

Rektor viser i RefLex til følgende dokumentasjon: *Huskeliste ved skolestart, Rutiner for Oppl.§2-8 og Mal resultat kartlegging SNO.*

I intervjuet svarer ledelsen at elevene automatisk blir kartlagt ved oppstart. Lærerne bekrefter dette.

Lærerne svarer i RefLex at spesiallærer hver høst kartlegger elevene for å se om de har behov. Det brukes tester som *Norsk som læringsspråk* (NSL) og *Språk 1-16*. På barnetrinnet melder kontaktlærer til SNO-lærer om behov for kartlegging. På ungdomstrinnet meldes elever opp til sosiallærer/rådgiver. Alle faglærere har et ansvar for å melde behov for kartlegging til kontaktlærer.

Det vises til prosedyrer som er beskrevet i *Rutiner for oppfølging av § 2-8*. Her fremgår det hvilke rutiner skolen har, med tidsfrister og hvem som har ansvaret for gjennomføringen. Rutinen inneholder også hvilke kartleggingsmateriell som skal benyttes. Andre dokumenter som Fylkesmannen finner at bekrefter opplysningene er *Elevoppfølging Årshjul* og *Årshjul R-team*.

Kartlegging av behov for morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring

I RefLex svarer rektor Ja på om skolen vurderer om elever også har behov for tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring. Skolen har tatt i bruk «*Ny i norsk*» på 1. og 2. trinn for å kunne avdekke behov. Rektor svarer at skolen bruker skjemaer for kartlegging fra internett, men at de per i dag ikke tilbyr verken tospråklig fagopplæring eller morsmålsopplæring.

To av tre lærergrupper svarer Nei i RefLex på spørsmålet om skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at det blir vurdert om elever som har behov for særskilt norskopplæring, også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring. Lærerne

viser også til «*Ny i norsk*» og sier at dette verktøyet ikke er innarbeidet ennå, men at lærere og en fra ledelsen kurses i dette nå.

Ledelsen svarer i intervjuet at det «hukes av» for behov for morsmålsopplæring/tospråklig fagopplæring, men at det er få tilbud om dette i kommunen, og at skolen ikke har morsmålsressurs. Skolen er opptatt av å sikre opplæringen på 1. og 2. trinn der det ikke er mottaksklasse. På ungdomstrinnet prøver skolen å finne alternativer når skolen ikke kan håndtere dette selv, f.eks. utvidet tid i mottaksklasse eller kontakt med språksenteret.

Fylkesmannen ser i dokumentene skolen har lagt ved, at foresatte blir informert om elevenes rett til særskilt språkopplæring. Det er likevel uklart på hvilken måte skolen vurderer elevens behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring. Vi finner ikke at noen av de øvrige innsendte dokumentene omhandler dette lovkravet. Flere omtaler *Ny i norsk*. Etter vår vurdering er dette en metode for opplæring av elever, og ikke en rutine for å vurdere behovet til eleven. To av tre lærergrupper svarer i tillegg at skolen ikke har en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring.

Etter Fylkesmannens vurdering har Abildsø skole en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. Vår vurdering er derimot at Abildsø skole ikke har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at det blir vurdert om elever med behov for særskilt norskopplæring også har behov for morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt når det gjelder å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk.

Det rettslige kravet er ikke oppfylt når det gjelder å vurdere om elever med behov for særskilt norskopplæring også har behov for morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring.

Rettslig krav 4.5

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

Skolen skal også kartlegge eleven underveis i opplæringen når eleven får særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8. Dette for å vurdere om eleven har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen på skolen. Skolen må foreta en individuell vurdering av tidspunktet for dette.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Rektor svarer i RefLex at det vises til tidligere vedlagt dokumentasjon rundt oppfølging av kartlegginger og prøveplan for Oslo. Han viser til *Mal for resultat kartlegging 2.8.* og *Rutiner for Oppl. § 2-8.*

Lærerne svarer i RefLex at elever blir kartlagt underveis i opplæringen med blant annet Carlsten leseprøve, 40-ordsprøve, statlige kartleggingsprøver, nasjonale prøver og gjennom prøver, observasjoner, muntlig aktivitet og skriftlige arbeider. Elevene blir i tillegg også uformelt vurdert hver dag av lærer som har timen. Det elevene produserer muntlig og skriftlig i andre fag, tas med i den kontinuerlige vurderingen.

I intervju svarer ledelsen at elevene kartlegges ved oppstart og underveis i opplæringen. Elevene blir testet i oppstart til u-trinnet og kartlegges underveis før det på våren blir en gjennomgang med tanke på neste skoleår. På vårt spørsmål om skolen har fattet vedtak om opphør av særskilt norskopplæring, svarer ledelsen ja.

Lærerne bekrefter i intervjuene at skolen gjennomfører mange kartlegginger og prøver for alle elever, og at det gjennomføres ukentlige trinnmøter der elevenes trivsel og faglige utbytte diskuteres. Lærergruppen bekrefter også at elever har fått vedtak om opphør av særskilt norskopplæring.

Dokumentene *Elevoppfølging Årshjul* og *Årshjul R-team* viser at skolen kartlegger norskferdighetene til elever underveis i opplæringen.

På bakgrunn av innsendt dokumentasjon og intervjuer er det Fylkesmannens vurdering at elever med vedtak om særskilt språkopplæring får kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

7. Frist for retting av brudd på regelverket

Fylkesmannen har i dette tilsynet vurdert totalt 27 rettslige krav. Vi har i kapitlene 3, 4 og 6 konstatert lovbrudd.

I denne rapporten gir Fylkesmannen Oslo kommune frist til å rette lovbrudd, jf. kommuneloven § 60 d.

Frist for retting er 1. mars 2019. Oslo kommune må innen denne datoen sende Fylkesmannen en erklæring om at ulovlige forhold er rettet, og en redegjørelse for hvordan lovbrudd er rettet.

Dersom lovbrudd ikke rettes innen den fastsatte fristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som vedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

Følgende pålegg er aktuelle å vedta etter utløp av rettefristen i denne rapporten:

Skolens arbeid med opplæring i fag, jf. kapittel 3

Oslo kommune må sørge for at det lokale arbeidet med læreplaner ved Abildsø skole oppfyller kravene til opplæringsloven § 2-3, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 1-1, 3-1 og 3-2. Oslo kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. rektor sikrer at undervisningspersonalet ivaretar elevenes rett til å kjenne til hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse

Oslo kommune må sørge for at arbeidet med individuelle opplæringsplaner ved Abildsø skole er i samsvar med opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5. Oslo kommune må i denne forbindelse se til at:

- b. innholdet i IOP-en samsvarer med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen, og synliggjør eventuelle avvik fra LK06
- c. IOP-en har egne mål for opplæringen når elevens opplæring skal avvike fra ordinære læreplaner

Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte, jf. kapittel 4

Oslo kommune må sørge for at den individuelle underveisvurderingen ved Abildsø skole bidrar til at elevene får realisert sine muligheter til å nå målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5 og forskrift til opplæringsloven §§ 3-1, 3-2, 3-11, 3-12 og 3-13. Oslo kommune må i denne forbindelse se til at:

- d. elevene involveres i vurderingen av eget læringsarbeid
- e. elevene fra og med 8. årstrinn får halvårsvurdering midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet
- f. skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevens kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin

Vurdering av behov for særskilt språkopplæring, jf. kapittel 6

Oslo kommune må sørge for at Abildsø skole sikrer at elever som ikke har norsk eller samisk som morsmål, får vurdert sitt behov for særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8.

Oslo kommune må i denne forbindelse se til at:

- g. skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at det blir vurdert om eleven har behov for morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring

8. Skoleeiers frist til å rette

Som nevnt i kapittel 7 har Oslo kommune fått frist til å rette de ulovlige forholdene som er konstatert i denne tilsynsrapporten.

Frist for tilbakemelding er 1. mars 2019.

Kommunen har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Oslo, 13. desember 2018

Fylkesmannen i Oslo og Akershus

John Dietrichson

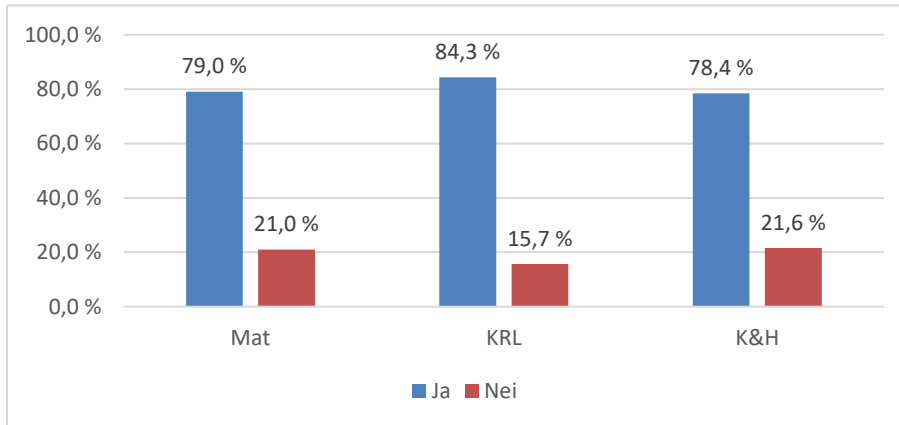
Ingeborg H. Anderssen

Elin Jernberg

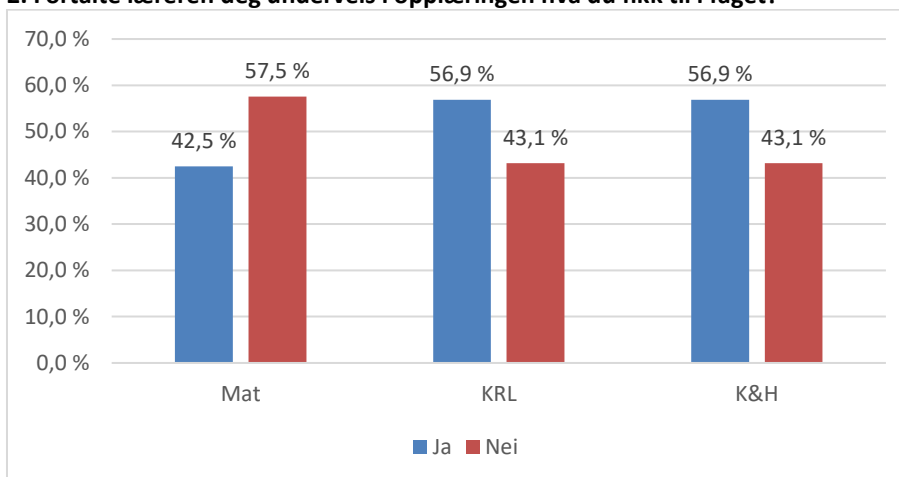
Vedlegg: Resultater spørreundersøkelsen

Nedenfor følger en kortfattet oppsummering av spørreundersøkelsen, med de spørsmålene som ble stilt til elevene. Grafene viser de tre fagene matematikk, KRLE og kunst og håndverk samlet for hvert av de åtte spørsmålene.

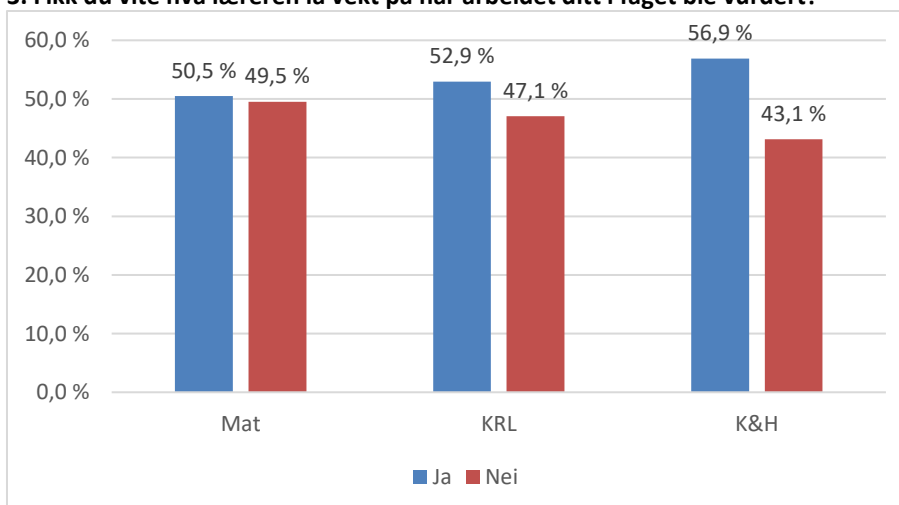
1. Forklarte læreren din hva som var målene i faget, slik at du forsto hva du skulle lære?

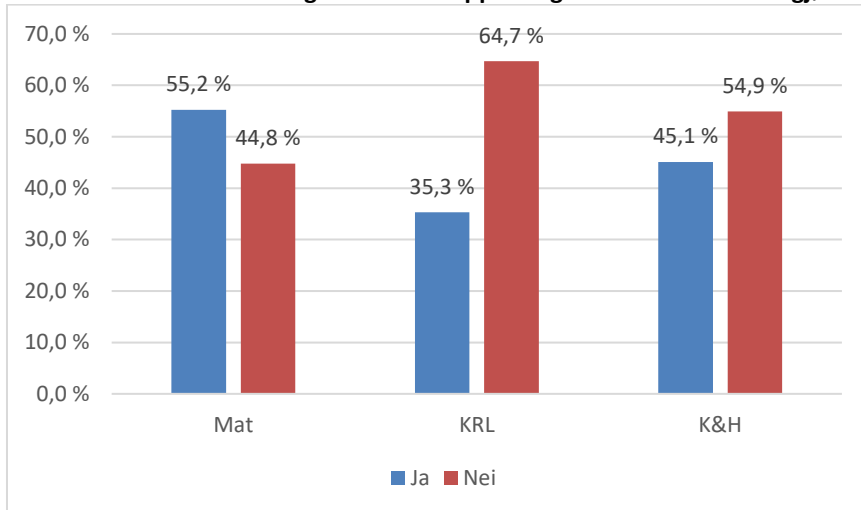
2. Fortalte læreren deg underveis i opplæringen hva du fikk til i faget?

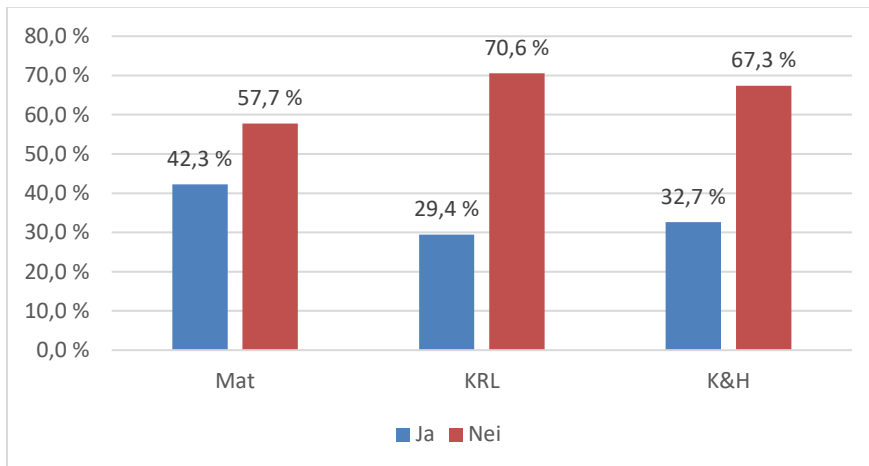
3. Fikk du vite hva læreren la vekt på når arbeidet ditt i faget ble vurdert?

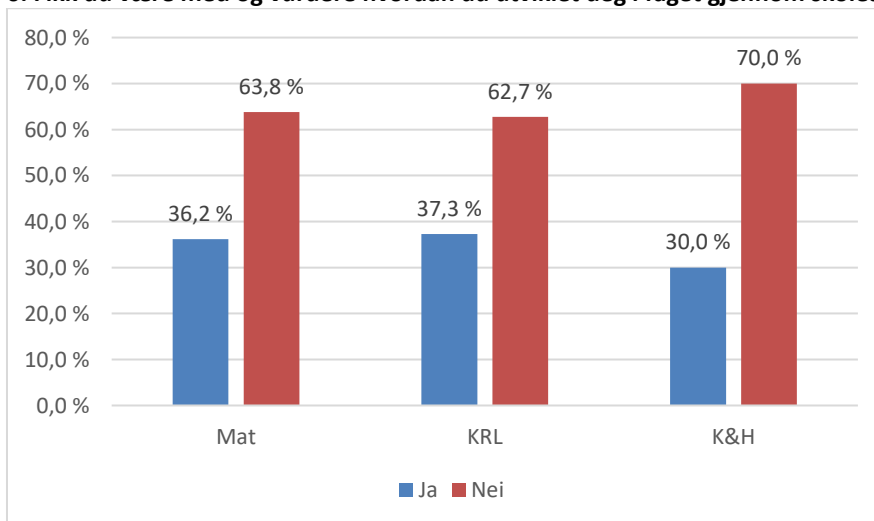
4. Snakket læreren med deg underveis i opplæringen om hva du burde gjøre for å bli bedre i faget?

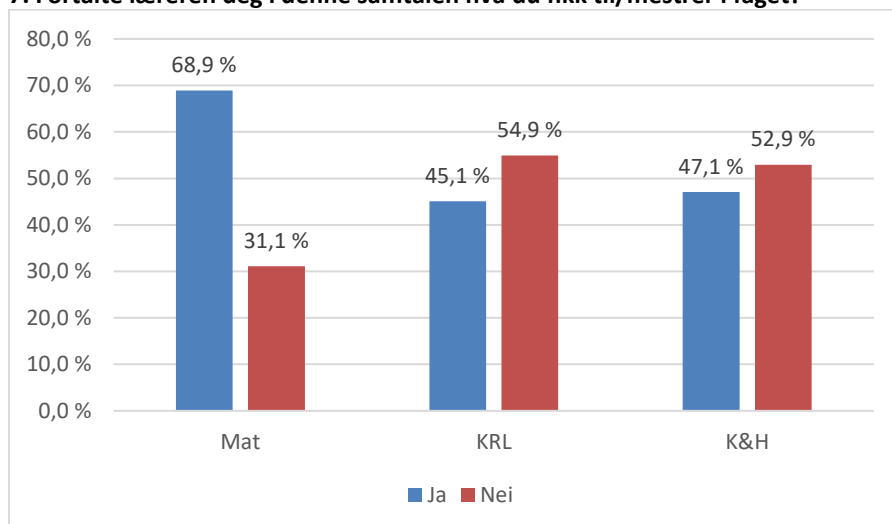
5. Fikk du være med og vurdere arbeidet ditt i faget, for eksempel hvordan du gjorde det i en oppgave, en framføring eller et prosjekt?

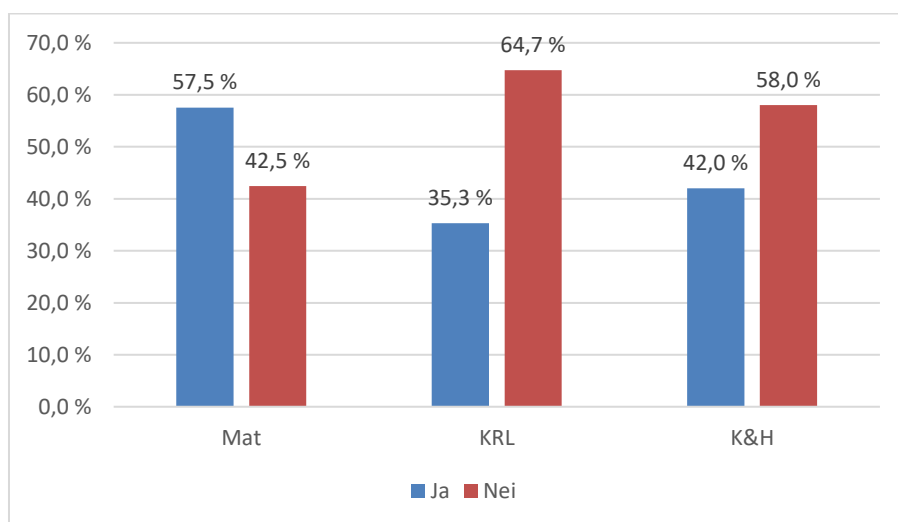
6. Fikk du være med og vurdere hvordan du utviklet deg i faget gjennom skoleåret?

7. Fortalte læreren deg i denne samtalen hva du fikk til/mestrer i faget?

8. Snakket læreren med deg i denne samtalen om hva du burde gjøre for å bli bedre i faget?

Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget

Rektor

 01.Skjema til utviklingssamtale - fo...	Microsoft Word-dokument
 02.Notatmal for utviklingssamtale ...	Microsoft Word-dokument
 02.Notatmal for utviklingssamtale ...	Microsoft Word-dokument
 Abildsø - RUTINER RUNDT Kartl. di...	Microsoft Word-dokument
 Abildsø - RUTINER RUNDT Kartl. en...	Microsoft Word-dokument
 Abildsø - RUTINER RUNDT Kartleg...	Microsoft Word-dokument
 Abildsø - RUTINER RUNDT Nasjona...	Microsoft Word-dokument
 Abildsø - RUTINER RUNDT Osloprø...	Microsoft Word-dokument
 Abildsø - RUTINER RUNDT Overga...	Microsoft Word-dokument
 Arbeidsplan 6 .tr. uke 39	Microsoft Word-dokument
 Bokanmeldelse 7A	Microsoft Word-dokument
 Egenvurdering og kameratvurderin...	Adobe Acrobat Document
 Eks vurderingskriterier KH	Adobe Acrobat Document
 Eks. 2 egenvurdering	Adobe Acrobat Document
 Eks. 2 veiledning kompetansemål	Adobe Acrobat Document
 Eks. 2 vurderingskriterier	Adobe Acrobat Document
 Eks. egenvurdering	Adobe Acrobat Document
 Eks. kompetansemål	Adobe Acrobat Document
 Eks. kompetansemål fagsamtale	Adobe Acrobat Document
 Eks. mål for opplæringen, vurderin...	Adobe Acrobat Document
 Eks. tilbakemelding kompetanse	Microsoft Word-dokument
 Eks. veiledning kompetansemål	Adobe Acrobat Document
 Eks. vurdering med og uten karakter	Adobe Acrobat Document
 Eks. vurderingskriterier	Adobe Acrobat Document
 Eks. vurderingskriterier med karakt...	Adobe Acrobat Document
 Eks. vuredringskriterier	Adobe Acrobat Document
 Elevoppfølging årshjul	Microsoft Word-dokument
 Elevsak til sosiallærer	Microsoft Word 97-2003-...
 Elevsak til sosiallærer(1)	Microsoft Word 97-2003-...
 Fagrapport KRLE 2018 10c (1)	Microsoft Word-dokument
 Fagrapport Norsk 2017 og 2018	Microsoft Word-dokument
 Halvårsvurdering 7 trinn	Adobe Acrobat Document
 Handlings-tiltaksplan - program fo...	Microsoft Word-dokument
 Huskeliste ved skolestart 2018	Microsoft Word 97-2003-...
 Kriterier for Tidsepoker i billedkuns...	Microsoft Word-dokument
 Kriterier for Tidsepoker i billedkuns...	Microsoft Word-dokument
 Mal for ledermøter	Microsoft Word-dokument
 Mal resultat kartlegging SN, u.skole	Microsoft Word-dokument
 Momentliste for pedagogisk rappo...	Microsoft Word-dokument

 Momentliste for pedagogisk rappo...	Microsoft Word-dokument
 Momentliste for pedagogisk rappo...	Microsoft Word-dokument
 Møte mellom team og ledelse	Microsoft Word-dokument
 Møte mellom team og ledelse til tri...	Microsoft Word-dokument
 Ny i norsk	Microsoft Word-dokument
 Oversikt leseutvikling	Adobe Acrobat Document
 Periodeplan norsk 3. trinn	Microsoft Word-dokument
 Plandagene intern huskeliste	Microsoft Word-dokument
 PROGRAM PLANLEGGINGSDAGEN...	Microsoft Word-dokument
 Prosjektplan Lesing og Regning i A...	Microsoft Word-dokument
 Prøver og kartlegginger Abildsø sk...	Microsoft Word-dokument
 Referat fra ledersamtale med områ...	Microsoft Word-dokument
 Referat ledergruppesamtale 14. feb...	Microsoft Word-dokument
 Referat ledergruppe-samtale 18 se...	Microsoft Word-dokument
 Referat ledersamtale Abildsø 290817	Microsoft Word-dokument
 Rollebeskrivelse ressurslærere	Microsoft Word-dokument
 Rollebeskrivelse ressurslærere(1)	Microsoft Word-dokument
 Rollebeskrivelse sosiallærer sklassen	Microsoft Word-dokument
 Rollebeskrivelse sosiallærer s-klassen	Microsoft Word-dokument
 Rutiner for Oppl. 52-8	Microsoft Word 97-2003-...
 Rutiner ved faglig og sosial bekymr...	Microsoft Word 97-2003-...
 Rutiner ved faglig og sosial bekymr...	Microsoft Word 97-2003-...
 Rutiner ved henvisning til PPT	Microsoft Word-dokument
 Saksliste teamtid	Microsoft Word-dokument
 Stillingsbeskrivelse sosiallærer b.tri...	Microsoft Word-dokument
 stillingsbeskrivelse_sosiallærer_btri...	Microsoft Word-dokument
 Strategisk plan 2018	Adobe Acrobat Document
 TEAMLEDERFUNKSJONEN	Microsoft Word-dokument
 Tilrettelegging for elever med dysl...	Microsoft Word-dokument
 Uke 34-39 Del_2_IOP 1001	Microsoft Word-dokument
 Ukeplan 3.trinn	Microsoft Word-dokument
 Underveis KRLE 8 trinn	Microsoft Word-dokument
 Underveis Kunst og Håndverk 8 trinn	Microsoft Word-dokument
 Veiledende læringsmål norsk 3-4 år...	Microsoft Word-dokument
 Veiledende læringsmål norsk 3-4 år...	Microsoft Word-dokument
 VEILEDNINGSTEAMET	Microsoft Word-dokument
 Årshjul for oppfølging av spesialun...	Microsoft Word-dokument
 Årshjul for oppfølging av spesialun...	Microsoft Word-dokument
 Årshjul for oppfølging av spesialun...	Microsoft Word-dokument
 Årshjul R-team	JPG-fil
 Årsplan i matematikk 7.trinn 2018 - ...	Microsoft Word-dokument
 Årsplan KRLE 7.trinn 2018-2019	Microsoft Word 97-2003-...

Lærergruppe kunst og håndverk:

 7A sine kriterier for bok og film-sa...	Microsoft Word-dokument
 20182019_Del 2_IOP	Microsoft Word-dokument
 Abildsø - RUTINER RUNDT Nasjona...	Microsoft Word-dokument
 A-plan uke 35	Microsoft Word-dokument
 A-plan uke 36	Microsoft Word-dokument
 Buddhismen prøve 7.trinn - Fasit	Microsoft Word-dokument
 Buddhismen prøve 7a	Microsoft Word-dokument
 Carlsten resultater	Microsoft Excel-regneark
 Egenvurdering av ordenskriteriene ...	Microsoft Word-dokument
 Eksempel på oppgave_It's music_1...	Microsoft Word-dokument
 Eksempel på tilrettelagt årsplan i K...	Microsoft Word-dokument
 Elevoppfølging årshjul	Microsoft Word-dokument
 Elevsak til sosiallærer	Microsoft Word 97-2003-...
 Fagrapport Norsk 2017 og 2018	Microsoft Word-dokument
 fortellinger vurderingsskjema 5. kla...	Microsoft Word-dokument
 Halvårsvurdering 7 trinn	Adobe Acrobat Document
 Henvisningsskjema_PPT	Adobe Acrobat Document
 Infomappe 2018-2019	Adobe Acrobat Document
 Kriterier for god orden i ruteboka 5....	Microsoft Word-dokument
 Kriterier for Tidsepoker i billedkuns...	Microsoft Word-dokument
 Kriterier til argumenterende tekst	Microsoft Word-dokument
 Kriterier til digital presentasjonssid...	Microsoft Word-dokument
 Kriterier til prosjekt verdensrommet	Microsoft Word-dokument
 Mal for tilbakemelding i norsk	Microsoft Word-dokument
 Mal på tilbakemelding på bokanm...	Microsoft Word-dokument
 Musefellebil	Adobe Acrobat Document
 Norge rundt - kriterier	Microsoft Word-dokument
 Oversikt over mandagstid trinn 5-7...	Microsoft Word-dokument
 Papptallerkenvev PP	Microsoft PowerPoint-pre...
 Papptallerkenvev PP	Adobe Acrobat Document
 Pedagogisk rapport 6.trinn	Microsoft Word 97-2003-...
 Prosjektplan musefellebil	Microsoft Word-dokument
 Prøve 7B	Microsoft Word-dokument
 Prøve 7B Fasit	Microsoft Word-dokument
 Prøve tilpasset	Microsoft Word-dokument
 Rutiner ved faglig og sosial bekymr...	Microsoft Word 97-2003-...
 Sakliste teamtid	Microsoft Word-dokument
 Skjema til utviklingssamtale - u.skole	Microsoft Word-dokument
 Skjema til utviklingssamtale -b.trinn	Microsoft Word-dokument
 TEAMLEDERFUNKSJONEN	Microsoft Word-dokument
 Tilbakemelding på bokanmeldelse ...	Microsoft Word-dokument
 Tilbakemelding på prøve	Microsoft Word-dokument
 Tilbakemelding på skriveoppgave	Microsoft Word-dokument

 tripp-trapp spill 7. kl	Microsoft PowerPoint-pre...
 Ukeplan 39 IOP mot klasse	Microsoft Word-dokument
 Ulike VFL- maler tilbakemelding	Adobe Acrobat Document
 Undervisvurdering_tavla	Microsoft Word-dokument
 Veil. læringsmål Kunst og håndverk...	Microsoft Word-dokument
 Veil. læringsmål Kunst og håndverk...	Microsoft Word-dokument
 VFL_gruppearbeid_240118	Adobe Acrobat Document
 Vurderingsark_collage	Microsoft Word-dokument
 Årsplan i kunst og håndverk 10.trinn	Microsoft Word-dokument
 Årsplan i matematikk 7.trinn 2018 -...	Microsoft Word-dokument
 Årsplan i naturfag 5.trinn 2015-2016	Microsoft Word-dokument
 Årsplan i norsk 7.trinn 2018-2019	Microsoft Word-dokument

Lærergruppe KRLE:

 eksempel timeplan	PNG-fil
 eksempler vurdering krle	Microsoft Word-dokument
 Elevsamtale mal 8trinn	Microsoft Word-dokument
 Fagrapport KRLE 2018 10c	Microsoft Word-dokument
 Info. forsterket norsk	Microsoft Word-dokument
 Lokal plan for oppfølging av elever...	Microsoft Word 97-2003-...
 Plan for SNO	Microsoft Word-dokument
 Rutiner for Oppl. 52-8	Microsoft Word 97-2003-...
 Skjema til utviklingsamtale - u.skole	Microsoft Word-dokument
 Språk 6-16	Microsoft Word-dokument
 Temaplan 1 Valg ansvar og utfordri...	Microsoft Word-dokument
 TEMAPLAN Religion og vitenskap (...)	Microsoft Word-dokument
 tentamenskommentar fra lts	HTML-fil
 Årsplan KRLE 2017 - 2018	Microsoft Word-dokument

Lærergruppe matematikk:

 20182019_1001_Del_1_IOP (2)	Microsoft Word-dokument
 Abildsø - RUTINER RUNDT Kartl. en...	Microsoft Word-dokument
 Del 1 - IOP	Microsoft Word-dokument
 Fagrapport - matematikk 1718	Adobe Acrobat Document
 Forfattertimen - skrivekriterier	Microsoft Word-dokument
 Handlingsplan mot mobbing Abild...	Microsoft Word-dokument
 KAMERATVURDERING 2.TRINN	Microsoft Word-dokument
 Lokal plan for oppfølging av elever...	Microsoft Word 97-2003-...
 Møte mellom team og ledelse	Microsoft Word-dokument
 Mål og Kriterier Organisk kjemi, 10 ...	Adobe Acrobat Document
 Notatmal for utviklingssamtale - fo...	Microsoft Word-dokument
 Pedagogisk rapport	Microsoft Word-dokument
 Periodeplan i norsk	Microsoft Word-dokument
 Periodeplan uke 34-51 1.trinn	Microsoft Word-dokument
 Prøvemuntlig, høsten 2017, Arv og ...	Adobe Acrobat Document
 Prøver og kartlegginger Abildsø sk...	Microsoft Word-dokument
 Resultat av veiledning 10.trinn	Microsoft Word-dokument
 Sakliste teamtid	Microsoft Word-dokument
 Skjema til utviklingssamtale - fores...	Microsoft Word-dokument
 skjema-utv.samtale-2017-abi	Microsoft Word-dokument
 skjema-utv.samtale-2017-abi(1)	Microsoft Word-dokument
 TEAMLEDERFUNKSJONEN	Microsoft Word-dokument
 Tilbakemeldinger samfunnsfag, 9.t...	Microsoft Word-dokument
 Tilbakemeldinger, samfunnsfag	Adobe Acrobat Document
 Tilbakemeling 10 trinn matte	Microsoft Word-dokument
 Uke 34-39 Del_2_IOP	Microsoft Word-dokument
 Uke 34-39 Del_2_IOP (2)	Microsoft Word-dokument
 Uke 34-39 Del_2_IOP (3)	Microsoft Word-dokument
 Ukeoversikt 39 - Matte 3.trinn	Microsoft Word-dokument
 ukeplan 36	Microsoft Word-dokument
 ukeplan 41 (1)	Microsoft Word-dokument
 Vedtak om spesialundervisning	Microsoft Word-dokument
 årsplan i tysk 8. trinn 2018-19	Adobe Acrobat Document
 Årsrapport	Microsoft Word 97-2003-...